

DRAAMAA RIPPIKOULUUN

Materiaalia opetukseen, ryhmäytymiseen ja hartauksiin

Tero Heikkilä ja Elina Mäkilä
Opinnäytetyö,
Syksy 2015
Diakonia ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) + kirkon
nuorisotyönohjaajan virkakel-
poisuus

TIIVISTELMÄ

Heikkilä, Tero & Mäkilä, Elina. Draamaa rippikouluun -Materiaalia opetukseen, ryhmäytymiseen ja hartauksiin. Kauniainen, syksy 2015, 52 s., 1 liite.

Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyöntekijän virkakelpoisuus.

Opinnäytetyö on produkti, jonka tavoitteena oli tuottaa draamaa sisältävä materiaalipaketti rippikouluun. Materiaalipaketin avulla haluttiin tukea rippikoulujen ryhmäturvallisuutta sekä tarjota nuorille mielekästä opetusta ja ohjelmaa, mikä mahdollistaisi oppimisen oman pohdinnan ja oivaltamisen kautta. Materiaalipaketin tarkoituksena oli antaa myös uusia välineitä ohjaajille rippikoulutyöhön. Materiaalipaketti suunnattiin rippikoulun työntekijöille ja isosille käytettäväksi rippikoululaisten kanssa.

Materiaalipaketti sisältää oppitunteja, ryhmäytymisharjoitteita ja hartauksia. Kaikissa materiaalipaketin harjoitteissa käytettiin draamaa työvälineenä. Draamassa on paljon potentiaalia rippikoulun eri osa-alueille, joten se haluttiin tuoda käytettäväksi kaikille.

Materiaalipakettia testattiin Loimaan seurakunnan isoskoulutusleireillä, rippikouluopetuksessa sekä Muuramen seurakunnan nuortenillassa. Kerätystä palautteesta materiaalipaketin sisältöä kehitettiin edelleen. Materiaalipaketti lähetettiin myös muutamalle kirkon nuorisotyönohjaajille arvioitavaksi sähköpostitse. Materiaalipaketista saatiin hyvää palautetta, se koettiin käytännölliseksi ja helppoluokiseksi.

Materiaalipaketti annetaan yhteistyötahon Loimaan seurakunnan käyttöön. Lisäksi kaikki kiinnostuneet voivat hyödyntää materiaalipaketin sisältöä. Materiaalipaketin sisältöä pystyy muokkaamaan oman tarpeen mukaan.

Asiasanat: draama, ryhmäytyminen, ryhmäturvallisuus, rippikoulu, materiaalipaketti, oppiminen, hartaus, nuorisotyö, nuoret, produkti

ABSTRACT

Heikkilä, Tero and Mäkilä, Elina. A Content pack including drama method for confirmation school. Language: Finnish. Autumn 2015. Diaconia University of Applied Sciences Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services

The aim of the study process was to produce a content pack including exercises that utilize drama as a tool. This pack will be used by confirmation class counselors to educate confirmation school attendees. The pack contains prefabricated lessons, interaction assignments and devotions, and it is easily customizable to suit different kinds of audiences. The aim of the material is to offer a meaningful way for youngsters to learn and have an active role in their own learning. Drama has been used as a working method in all the exercises in the content pack. The exercises are based on both theory and practical experience.

The thesis contains two parts: the first being a description of the process of developing the pack and improving it based on feedback and the second the content pack itself. The material was tested in three occasions with Loimaa congregation: first in March 2015 and then in October 2015 in camps for confirmation class counselors and finally Muurame congregation youth evening. The participants and several church youth workers were asked to provide feedback about the material, and based on this feedback the material was improved. The content pack will be released in this thesis in Theseus database and it will be provided to the use of Loimaa congregation and everybody who is interested in it.

Keywords: drama, interaction assignment, group safety, confirmation class, content pack, learning, youth work, production, young

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 LOIMAAN SEURAKUNTA	7
3 DRAAMAA SISÄLTÄVÄ MATERIAALI SEURAKUNTATYÖSSÄ.....	8
3.1 Kirjallisuus	8
3.2 Opinnäytetyöt	8
4 NUORET RIPPIKOULUSSA	10
4.1 Rippikoulu.....	10
4.2 Nuoruus.....	11
5 KOHTI TURVALLISTA RYHMÄÄ.....	13
5.1 Ryhmä.....	13
5.2 Ryhmäprosessin vaiheet	13
5.3 Ryhmädynamiikka	14
5.4 Ryhmäturvallisuus	15
5.5 Ryhmäytyminen.....	16
6 DRAAMA TYÖVÄLINEENÄ	18
6.1 Draama.....	18
6.2 Draaman työtavat ja tekniikat	19
6.3 Improvisaatio	20
7 OPPIMINEN JA TOIMINTA.....	21
7.1 Oppiminen	21
7.2 Oppiminen toiminnan kautta.....	22
7.3 Draama opetuksessa.....	23
8 OPPITUNTIEN AIHEET JA HARTAUS.....	25
8.1 Armo.....	25
8.2 Lähimmäisenrakkaus.....	26
8.3 Hartaus.....	27
9 MATERIAALIPAKETIN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS	29
9.1 Lähtökohdat materiaalipaketille	29
9.2 Tavoitteet.....	30
9.3 Oppituntien suunnittelu.....	31
9.4 Ryhmäytymisharjoitteiden suunnittelu	34
9.5 Hartauksien suunnittelu	36
10 ARVIOINTI.....	38
10.1 Materiaalipaketin testaus.....	38

10.2 Työntekijöiden palaute.....	40
11 POHDINTA	43
11.1 Opinnäytetyön eteneminen.....	43
11.2 Materiaalipaketin sisältö	44
11.3 Tavoitteiden täytyminen.....	46
11.4 Oma oppiminen	48
LÄHTEET	50
LIITTEET	53
LIITE 1: Draamaa rippikouluun.....	53

1 JOHDANTO

Rippikoulun opetustekniikoista ja opetuksesta puhutaan nykyään paljon. Draama on yksi keino, jonka mahdollisuudet rippikoulussa, niin opetuksessa, ryhmäytymisessä kuin hartauksissakin, olisivat paljon suuremmat kuin miten niitä nykyään hyödynnetään. Niinpä halusimme toteuttaa materiaalipaketin rippikouluhin draamaa hyödyntäen. Materiaalipaketti sisältää oppitunteja, hartauksia ja ryhmäytymisharjoitteita, koska draamaa pystyy hyödyntämään todella laajalaisesti. Lisäksi olemme itse kiinnostuneet draamasta ja harrastaneet sitä aktiivisesti ja haluamme tuoda hyvät kokemuksemme myös muiden saataville.

Draamaa käyttämällä nuoret pääsevät itse työstämään ja oivaltamaan käsiteltävää asiaa. He pääsevät aiheeseen ikään kuin paremmin sisälle ja aihe siirtyy enemmän henkilökohtaiselle tasolle. Draamaa avaa uusia väyliä erityisesti toiminnan kautta oppiville ihmisille.

Materiaalipaketin harjoitteet ovat sellaisia, että ne sopivat ryhmäprosessin eri vaiheisiin ja osaltaan lisäävät ryhmän turvallisuutta oikein käytettynä. Oikea käyttö vaatii työntekijän arviointia kyseisen harjoitteen sopivuudesta kulloisellekin ryhmälle. Olemme pyrkineet tekemään harjoitteista sellaisia, että ne sopivat mahdollisimman erilaisille ihmisille. Harjoitteiden heittäytymisen taso on itse määriteltävissä.

Työmme tavoite on tarjota rippikoulun ohjaajille keinoja opettaa nuoria aktivoitua heitä. Haluamme antaa rippikoululaisille mahdollisuuden omaan pohdintaan ja oivaltamiseen tekemisen kautta. Haluamme tarjota myös sellaisia ryhmäytymisharjoitteita, joiden avulla voi tukea ja syventää ryhmäturvallisuutta. Hartauksilla haluamme tuoda Raamatun tekstit lähemmäksi nuorta ja syventää niitä ajatuksia, tunteita ja kokemusmaailmaa, joka niihin liittyy tuoden ne samalla lähelle nuoren omaa elämää. Toivomme, että paketti on niin selkeä, että sitä helppo ja mielekästä käyttää, vaikkei ohjaajilla olisi kokemusta teatterin tai draaman tekemisestä.

2 LOIMAAN SEURAKUNTA

Yhteistyötahomme on ollut Loimaan seurakunta ja työelämän ohjaajanamme toimi Loimaan seurakunnan johtava nuorisotyönohjaaja Joni Heikkilä. Loimaan seurakunta kuuluu Turun arkkihiippakuntaan (Turun arkkihiippakunta 2015). Seurakunta kattaa Loimaan kaupunginkirkon lisäksi myös Kanta-Loimaan, Mellilän, Virttaan, Metsämaan ja Alastaron kirkot. Loimaan seurakunta tarjoaa seurakuntalaisilleen päiväkerhoja, pyhäkoulua, perhekerhoja, varhaisnuoriso ja nuorisotyötä, rippikoulua, diakoniatyötä, musiikkityötä, lähetystyötä sekä aikuis-työtä. Kirkkoherrana toimii Riku Laukkanen ja papistoon kuuluu yhteensä myös kuusi muuta pappia. Seurakunta työllistää myös kolme kanttoria, viisi diakonia, kolme nuorisotyönohjaajaa, viisi lastenohjaajaa, viisi työntekijää hallinnon puolelta, viisi suntiota sekä neljä kiinteistöjen huollonhenkilöä. (Loimaan seurakunta A i.a.; Loimaan seurakunta B i.a.; Loimaan seurakunta C i.a.)

Rippikoulutyöstä vastaavat Loimaan seurakunnan nuorisotyönohjaajat Joni Heikkilä, Sami Laaksonen sekä Kerttu Niemelä. Loimaan seurakunta tarjoaa seitsemän eri rippikoulua, joista yksi järjestetään talvella ja loput kesällä. Näistä rippikoululaisilla on mahdollisuus valita se, johon hakeutuvat. Suurin osa Loimaan seurakunnan rippileirikouluista on retkirippikouluja. Nuorten on mahdollista päästä rippileirille Puolaan, Kreikkaan ja Viroon. (Loimaan seurakunta D i.a.)

Rippikoululainen saa kutsun ryhmän aloitustilaisuuteen, jossa annetaan lisätietoa opetuskerroista, ulkoläksyistä ja käytännöistä. Opetuskertoja on yhteensä kolme kappaletta ja jokaiseen kertaan rippikoululaisen tulee osallistua. Opetuskertoja järjestetään useana eri aikana, joten rippikoululaisen on itse mahdollista valita oman aikataulunsa mukaan paras vaihtoehto. Toukokuussa järjestetään ryhmän kesken tapaaminen, josta ilmoitetaan erikseen. (Loimaan seurakunta D i.a.)

3 DRAAMAA SISÄLTÄVÄ MATERIAALI SEURAKUNTATYÖSSÄ

3.1 Kirjallisuus

Draamatussa (Itkonen ym. 2014) on paljon samoja elementtejä kuin meidän materiaalipaketissamme. Draamattu lähestyy Raamatun draaman keinoin nostamalla esille elämän kysymyksiä. Draamatussa on käytetty kuitenkin enemmän Raamatun kertomuksia joiden pohjalta ja joita mukailen tehdään erilaisia draamaharjoitteita. Draamattu on suunnattu nuorille ja varhaisnuorille, mutta omasta mielestämme se sopii paremmin varhaisnuorille ollen monessa kohtaa liian yksinkertainen rippikouluikäiselle. Lisäksi Draamattu ei kuitenkaan sisällä oppitunteja, hartauksia tai varsinaisia ryhmäytymisharjoitteita, joita rippikoulussa voisi käyttää sellaisenaan.

3.2 Opinnäytetyöt

Vuonna 2010 Diakonia-ammattikorkeakoulusta julkaistiin opinnäytetyö Armollinen seksuaalisuus, jossa tuotettiin rippikoulumateriaali. Materiaalipaketin aiheena oli nuorten elämässä esiintyvä seksuaalisuus ja sen käsittely. Materiaalipaketissa käytetään case-tapauksia, jotka käydään läpi draamallisilla menetelmillä ja puretaan dialogin avulla. Materiaalipaketin tarkoitus on yhdistää kirkon keskeisin sanoma armosta osaksi nuorten seksuaaliopetusta sekä antaa rippikouluohjaajalle pohjatietoa nuorten elämään liittyvistä ilmiöistä. (Partanen & Suihkonen 2010, 2.)

Vuonna 2013 Diakonia-ammattikorkeakoulusta julkaistiin opinnäytetyö Hyvää iltaa! Rippikoulun iltaohjelmia tavoitteellistava materiaali Kouvolan seurakunnalle. Opinnäytetyössä tuotettiin tavoitteellinen materiaalipaketti iltaohjelmaan, joka sisälsi leikkejä, sketsejä, hengellisiä lauluja, syvällisiä näytelmiä ja luottamus- ja harjoitteita. Materiaalin tarkoituksena on ollut isosten ja työntekijöiden apuna tavoitteellisen, oppimista tukevan, rippikoulun teemoihin sopivan ja rippikoulu-ryhmää ryhmäyttävän iltaohjelman suunnittelussa. (Kaikkonen & Järvikangas 2013, 2.)

Vuonna 2014 Diakonia-ammattikorkeakoulusta julkaistiin opinnäytetyö Diakoniakasvatus. Työskentelyitä lähimmäisen rakkauden puolesta, jonka tarkoituksena oli luoda materiaalipaketti seurakuntien diakoniakasvatuksen toteuttamiseen. Materiaalipaketti on tarkoitettu kirkon kasvatus- ja diakonia-alan työntekijöille. Materiaalipaketin sisältämä työskentely on suunnattu yli 10-vuotiaalle lapsille ja nuorille. Sen tarkoituksena on pyrkiä herättämään nuorten huomiota sekä saada heitä huomaamaan lähellä olevia apua tarvitsevia. Asenne- ja arvokasvatus korostuvat materiaalipaketissa ja siihen on kehitetty toiminnallisia menetelmiä. (Hiltunen, Kentta & Piironen 2014, 2.)

4 NUORET RIPPIKOULUSSA

4.1 Rippikoulu

Rippikoulu on osa evankelisluterilaisen kirkon kasteopetusta, jonka tavoitteena on saada rippikoululainen vahvistumaan siinä uskossa, johon hänet on kasteessa otettu, kasvamaan rakkaudessa lähimmäiseen ja elämään rukouksessa ja seurakuntayhteydessä. Yleistavoite perustuu Jeesuksen kirkolleen antamalle kaste- ja opetustehtävälle sekä käskylle lähimmäisen rakastamisesta, jotka käyvät ilmi kaste- ja lähetyskäskystä (Matt. 28:18–20) ja rakkauden kaksoiskäskystä (Luuk. 10:27) (Elämä-usko-rukous rippikoulusuunnitelma 2001, 4,17.)

Rippikoulussa sovelletaan kolmen korin periaatetta. Nämä korit ovat usko, elämä ja rukous. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikessa rippikouluopetuksessa otetaan huomioon nämä korit. Rippikoulussa käsitellään nuorten omaan elämään kuuluvia tärkeitä asioita ja etsitään myös yhtymäkohtia niiden ja kristillisen uskon välillä. Rippikoulussa rukous ja jumalanpalveluselämä ovat myös tärkeässä roolissa, jotta opetettuja asioita ei vain tiedollisesti opeteltaisi vaan niitä voitaisiin elää todeksi. (Elämä-usko-rukous rippikoulusuunnitelma 2001, 18–19.) On tärkeää, että uskoa ei saada aikaan opetuksen avulla, vaan se on aina Jumalan työ. Opetuksella voidaan kertoa nuorille uskosta, jotta he tuntevat ja ymmärtävät mitä usko on. Rippikoulussa opetus ja julistus kulkevat rinnakkain ja osin päällekkäinkin. Julistuksella tarkoitetaan, että Jumala puhuu sanansa eli Raamatun kautta. (Pruuki 2010, 47–48.)

Rippikoulu kestää puoli vuotta ja siihen kuuluu intensiivijakson lisäksi esimerkiksi ryhmätapaamisia, seurakuntaan ja sen tapahtumiin osallistumista, pienempiä intensiivijaksoja ja yhteisiä messuja. Puolen vuoden kestoa perustellaan sillä, että se johtaa syvempiin oppimistuloksiin ja se liittyy paremmin nuorten arkielämään. (Pruuki 2010, 99–100.) Rippikoulu opetusta on säädetty annettavaksi 80 tuntia, joista aloitusjakso kestää 2–6 tuntia, perusjakso 44–56 tuntia, päätösjakso 4–10 tuntia ja seurakuntayhteyksijakso 8–16 tuntia. Aloitusjakson tavoitteena on, että nuori tuntee kuuluvansa ryhmään ja suuntautuu oppimiseen

sekä työskentelyyn rippikoulussa. Aloituskakson keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi tutustuminen, vuorovaikutus ja ryhmäytyminen, nuorten odotusten ja rippikoulun tarkoituksen selventäminen sekä rippikoulussa käytettäviin kirjoihin tutustuminen. Peruskakson tavoite on, että rippikoululainen etsii vastauksia oman elämän kysymyksiin ja saa tukea kristittynä kasvamiseen. Päätöskakson tavoite on, että nuori arvioi ja jäsentää oppimaansa liittäen sen laajempiin kokonaisuuksiin ymmärtäen sen merkityksen elämässään. Seurakuntayhteyskakson tavoite on, että rippikoululainen tuntee seurakunnan toimintaa ja elää seurakuntayhteudessa. (Elämä-usko-rukous rippikoulusuunnitelma 2001, 20–28.)

Rippikoulu päättyy konfirmaatioon, jossa rippikoululainen tunnustaa uskonsa ja seurakunta rukoilee hänen puolestaan. Konfirmaatio tarkoittaa vahvistamista. Koko rippikoulu on nuorta vahvistavaa toimintaa sekä omien elämän kysymysten, että uskon asioiden suhteen. Konfirmaatiossa nuori saa oikeuden käydä itsenäisesti ehtoollisella, toimia kummina sekä äänestää kirkollisvaaleissa. (Pruuki 2010, 50.)

4.2 Nuoruus

Nuoruus on elämänvaihe ihmisen elämässä, jossa hän ei ole enää lapsi eikä vielä aikuinen. Se on ihmisen siirtymävaihe, jossa hän biologisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti kehittyy lapsesta aikuiseksi. Nuoruuden ikäkaudelle on monta määritelmää. Nuoruus voidaan määritellä esimerkiksi kalenteri-ikäenä, biologisen kehitysvaiheen tai sijainnin perusteella tai juridisen aseman perusteella. (Nivala 2010, 10–11.)

Nuoruus voidaan jakaa kolmeen eri vaiheeseen. Vaiheet ovat varhaisnuoruus, keskinuoruus ja myöhäisnuoruus. Varhaisnuoruus käsittää 11–14-vuotiaat ja tätä aikaa kutsutaan murrosiäksi. Murrosikä eli puberteetti on näkyvimpiä biologisia sekä sosiaalisia muutoksia ihmisen elämässä, puberteetin päätepiste on sukukypsyuden saavuttaminen. Näkyvimpiä muutoksia ovat ruumiinrakenteen muutokset esimerkiksi pituuskasvu, tytöillä rintojen kasvu ja pojilla äänenmurros. Fyysiset muutokset vaikuttavat nuoren käsitykseen itsestään. Ajattelu alkaa

kehittyä nuorella toisella elinvuosikymmenellä. Nuoren tieto ja kokemus kasvavat iän myötä koko ajan, mutta toisella elinvuosikymmenellä ajattelu muuttuu enemmän abstraktisemmaksi. Näin ollen nuori pystyy irtaantumaan tästä hetkestä ja ajattelemaan esimerkiksi tulevaisuuteen. Tässä elämänvaiheessa nuori alkaa tulla itsenäisemmäksi ja irtaantua vanhemmistaan. (Nurmi ym. 2006, 126–128; Pruuki 2010, 51–52.)

Rippikoulussa ohjaajan tulee ymmärtää nuoren kehitysvaiheet, sillä myös usko saa erilaisia muotoja elämänkaaren eri vaiheissa. Tämä auttaa myös opetuksen suunnittelussa. Kehityksen myötä nuoren on mahdollista ymmärtää ja oppia aiempaa paremmin Raamatun kielikuvia, vertauksia ja symboleja. Nuori pystyy ymmärtämään sen mistä kristinuskossa on kysymys. Nuoren ongelmanratkaisukyky sekä hypoteettinen ajattelu kehittyvät. Kuitenkin kehityksen seurauksena nuori saattaa irtaantua uskonnosta, koska uskonnollisten asioiden ratkaisut voivat tuntua liian raskailta, vaikka ongelmanratkaisukyky on parantunut. On myös mahdollista, että nuori turvautuu lapsenomaiseen uskonnolliseen ajatteluun. Haasteena tässä kehitysvaiheessa saattaa olla myös tieteellisen ja uskonnollisen ajattelun suhde toisiinsa. Ohjaaja ja isokset ovat nuorelle tukena rippikoulussa, sekä rohkaisevat nuoria ottamaan uusia askelia. (Pruuki 2010. 51–52.)

5 KOHTI TURVALLISTA RYHMÄÄ

5.1 Ryhmä

Käsitteenä ryhmä voidaan määritellä esimerkiksi sen koon perusteella. Kuitenkin tulee muistaa, että ryhmän koko vaihtelee sille asetettujen tavoitteiden mukaan. Toisessa tapauksessa 12 hengen ryhmä on pienryhmän määritelmä kun taas esimerkiksi lasten kanssa, jotka opettelevat vuorovaikutustaitoja, tuo 12 henkilöä on maksimäärä ryhmäläisiä. Ryhmän koko vaikuttaa ohjaajaan, esimerkiksi suurryhmä tarvitsee selkeän ohjaajan, joka pystyy ottamaan vastuun ryhmän koosta huolimatta. (Haapaniemi 2014, 114.)

Kiinteä ryhmä edistää sen jäsenten oppimista esimerkiksi lisäämällä oppimismotivaatiota. Ohjaajan on tärkeää keskittyä ryhmän hyvän ilmapiirin muodostamiseen erityisesti rippileirin alussa, kun leiriläiset eivät tunne toisiaan kovin hyvin ja jännittävät ryhmää. Turvallisen ryhmän muodostuminen on tärkeää myös siitä syystä, että rippikoulussa voidaan käsitellä myös elämän kipeitä asioita, esimerkiksi kuolemaa. (Elämä-usko-rukous rippikoulusuunnitelma 2001, 13–14.)

5.2 Ryhmäprosessin vaiheet

Ryhmän muodostumista kuvaa ryhmäprosessin vaiheet, jotka kertovat tarkemmin miten ryhmä muodostuu ja miten sen muuttuu toimivaksi. Ryhmän muodostuessa jokainen ryhmäläinen hakee omaa paikkaansa ryhmässä, he testailivat omaa statustaan muihin ryhmäläisiin. Tässä vaiheessa ryhmä on vielä riippuvainen ohjaajasta, sillä ryhmäläiset haluavat selvittää, mitä ohjaaja heiltä odottaa, eli mikä heidän tehtävänsä on. Toista vaihetta kutsutaan kuohuntavaiheeksi. Kuohuntavaihe alkaa kun ryhmän jäsenet ovat alkaneet tutustua toisiinsa ja luottamusta jäsenten välille on syntynyt. Tämän seurauksena ryhmäläiset uskaltavat ilmaista omat mielipiteensä rohkeammin, vaikka olisivatkin erimieltä muiden kanssa. Erimielisyyksiä saattaa aiheuttaa mielipide-erot ryhmän tavoitteista ja toimintavoista. Ohjaajan vastuulla tässä vaiheessa on ryhmän raken-

teiden vahvistaminen, sekä ohjaajalla on myös oivallinen hetki seurata ryhmäläisten vuorovaikutustaitoja. (Haapaniemi 2014, 144–145.)

Kolmas vaihe on yhdenmukaisuuden vaihe. Tässä vaiheessa ryhmän yhteistyö perustuu luottamukseen sekä turvallisuuteen. Turvallisessa ryhmässä jokainen pystyy ilmaisemaan oman mielipiteensä muiden temperamenteista huolimatta. Jokainen ryhmäläinen tuntee yhteisen tavoitteen, tietää miten sinne päästään ja mikä kenenkin tehtävä on. Tämä vaihe on useasti ohjaajan mielestä harmoninen, sillä kaikkien ryhmäläisten panos näkyy ja ryhmän sisällä vallitsee tasapaino. Ohjaajan tuleekin varmistaa, että jokainen ryhmäläinen on osallisena. Prosessin neljäs vaihe on hyvin toimiva ryhmä. Jokainen ryhmäläinen kokee olevansa tärkeä osa ryhmää. Ryhmäläinen tuntee olonsa turvalliseksi ja hänen osaamisensa hyödynnetään täysipainoisesti, myös ryhmäläisten kesken tapahtuu vertaisoppimista. Tässä vaiheessa parhaimmillaan ryhmä on itseohjautuva. Viimeinen vaihe on ryhmän lopetus. Vaihe pitää sisällään luopumisen ryhmästä, joten ohjaajan tehtävä on tunneilmaston varmistaminen sekä tuen antaminen ryhmäläisille tarvittaessa. (Haapaniemi 2014, 144–148.)

5.3 Ryhmädynamiikka

Ryhmädynamiikalla tarkoitetaan ryhmän vuorovaikutusta ja sen kehitystä. Ryhmädynamiikkaa tutkitaan ja havainnoidaan ryhmän jäsenten sekä ryhmien välisen kehitysvaiheiden avulla. Ryhmädynamiikka syntyy ryhmän välisen kommunikaation ja vuorovaikutuksen seurauksena. Ryhmän toiminta on sidoksissa ryhmän jäsenten tavoitteisiin ja siihen, onko koko ryhmällä yhteinen tavoite. Yhteisellä tavoitteella ryhmään muodostuu automaattisesti auttavaa yhteistoimintaa, tämänkaltaisessa ryhmässä kaikki häviävät tai voittavat yhdessä. Yhteistoiminnallisessa ryhmässä pyritään kehittämään ryhmänjäsenten sosiaalisia taitoja sekä tehostamaan ryhmätyötä. Ryhmädynamiikka on yksilöllinen ja se muotoutuu jokaisen ryhmän kohdalla omalla tavallaan. Siihen vaikuttavat esimerkiksi ryhmän sisällä tapahtuva jäsenten ymmärrys toisiaan kohtaan ja ryhmän koko. (Kopakkala 2008, 37; Repo-Kaarento 2007, 33–35.)

Ryhmän vuorovaikutuksen parantuessa ohjaajan merkitys kasvaa. Ohjaajan tulee omalla monipuolisella osaamisellaan ja ratkaisuillaan lisätä ryhmän vuorovaikutuksen sujuvuutta. Ohjaaja on myös vastuussa oppimisympäristöstä ja oppimistehtävistä, siten että ne edistävät ryhmän oppimista tavoitteen suuntaisesti. Oppimisympäristöllä tarkoitetaan tilaa, paikkaa, yhteisöä tai toimintaa, jonka tarkoitus on edistää oppimista. Ohjaajan tulee muistaa, että on aina opettamassa ryhmää vaikka ajattelisikin työskentelevänsä yksilötasolla. Vaikka ohjaaja kantaa päävastuun ryhmän sujuvuudesta, on kuitenkin myös jokaisella ryhmän jäsenellä vastuu ryhmän toimivuudesta. (Haapaniemi 2014, 109,135; Repo-Kaarento 2007, 44.)

5.4 Ryhmäturvallisuus

Turvallinen ryhmä eli ryhmäturvallisuus tarkoittaa sitä, että ryhmän jäsenet uskaltavat ilmaista mielipiteensä sekä tunteensa. Ryhmäturvallisuus edesauttaa nuoren mahdollisuutta parantaa itseluottamustaan sekä tutkia omaa itseään. Ryhmässä jokainen on tasavertainen yksilö, ketään ei syrjitä eikä jätetä yksin. Ryhmässä jokainen ryhmänjäsen tukee toisiaan ja hyväksyy avoimesti toisten erilaisuuden. (TEKO i.a.)

Turvallinen ryhmä muodostuu viidestä komponentista. Luottamus tarkoittaa henkilön antautumista fyysiselle ja psyykkiselle haavoittuvuudelle suhteessa muihin ryhmäläisiin. Molemminpuolisessa luottamuksessa uskalletaan ottaa riski toisten edessä ja luottaa heihin, siinä ei käytetä hyväksi toisten avoimuutta, vaan osoitaudutaan luotettavaksi. Tämä lisää turvallisuuden tunnetta. Turvallisuus vaatii myös hyväksyntää. Kun ihminen hyväksytään omana itsenään, hän uskaltaa olla sellainen kuin on vahvuuksineen ja heikkouksineen. Turvallisessa ryhmässä jäsenet kunnioittavat toisiaan ja alkavat jaettujen kokemusten myötä välittää toisistaan. (Aalto 2000, 15–17.)

Avoimuus altistaa haavoittuvuudelle ja ihminen uskaltaa yleensä olla avoin vain turvallisesti kokemassaan ryhmässä. Mitä turvallisempi ryhmä on, sitä avoimempia sen jäsenet ovat ja uskaltavat jakaa itselleen arkoja henkilökohtaisia

asioita. Mitä avoimempia ryhmän jäsenet ovat, sitä enemmän he alkavat myös luottaa toisiinsa mikäli ryhmä osoittautuu turvalliseksi. Mitä pidemmälle ryhmän vaiheissa edetään, ryhmä voi alkaa myös tukemaan toisiaan entistä enemmän henkilökohtaisten heikkouksien tai kipupisteiden paljastuessaan. Sitoutuminen ryhmään lisää myös ryhmäturvallisuutta. Sitoutumalla ryhmän jäsenet osoittavat, että haluavat saavuttaa yhteisen päämäärän tämän ryhmän kanssa ja luottavat tähän ryhmään. (Aalto 2000, 16.)

Turvallinen ryhmä on turvallinen niin fyysisesti kuin psyykkisestikin. Fyysinen turvallisuus tarkoittaa, ettei ihmisen henki tai terveys ole uhattuna. Fyysisen turvallisuuden kokeminen lisää turvallisuuden tunnetta ja sitä kautta myös psyykkistä turvallisuutta eli sitä, että koemme hyväksyntää ja voimme olla omia itsenämme ilman pelkoa tulla loukatuksi tai nolatuksi. Fyysisen turvallisuuden harjoitukset ovatkin hyvä tapa lähestyä turvallisen ryhmän rakentamista. (Aalto 2000, 16–17.)

Ryhmän turvallisuus voidaan määritellä kahdeksan portaisen asteikon avulla. Nämä portaavat ovat pelkäävä, turvaton, tuntematon, perusturvallinen, tuttu, turvallinen, avoin, heikkoutta hyväksyvä, haavoittuvuutta salliva ja armahtava ryhmä. Aallon (2000) mukaan rippileirille sopiva ryhmäturvallisuuden taso olisi avoin ryhmä. Avoimessa ryhmässä toisten mielipiteet ja tunteet hyväksytään eikä niitä vähätellä. Jäsenet uskaltavat ilmaista itseään mielipide-, tunne- ja arvotasoilla. Purku- ja prosessointitilanteet lisäävät ihmisten avoimuutta. (Aalto 2000, 22–23, 70.)

5.5 Ryhmäytyminen

Ryhmäytymisellä tarkoitetaan prosessia, jossa ryhmän turvallisuutta pyritään vaiheittain kasvattamaan. Ohjaajan on hyvä tunnistaa eri vaiheissa missä vaiheessa ryhmän turvallisuus kulloinkin on. Ohjaajan on myös tunnistettava mille tasolle hän haluaa ryhmän turvallisuuden viedä. Mitä syvemmillä tasolla ryhmän turvallisuus on, sitä enemmän ammattitaitoa ohjaajalta vaaditaan eikä aina

ole järkevää pyrkiä kaikista turvallisimpaan eli armahtavaan ryhmään. (Aalto 2000, 69–71.)

Ryhmän turvallisuutta ja sitä kautta ryhmäytymistä lisää ohjaajan toiminta ja oma olemus sekä turvallinen suhtautuminen itseän. Yhteiset sopimukset lisäävät ryhmäytymistä, esimerkiksi ettei ryhmässä puhutuista asioista kerrota ulkopuolisille. Ohjaajan myönteinen asenne ja myönteinen palaute luovat ryhmään turvallisuutta ja saa sen jäsenet olemaan helpommin itsekkin myönteisiä ja antamaan palautetta. Erilaiset ongelmatilanteet täytyy käsitellä turvallisessa ympäristössä, jotta ryhmäytymisprosessi voi edetä. (Aalto 2000, 74–77.)

Ryhmäytyminen alkaa heti ryhmän ensimmäisellä tapaamisella. Varsinkin alkuvaiheessa ohjaajat ja isokset ovat rippikoulussa tärkeässä roolissa ryhmän turvallisuuden luomisen kannalta. Ohjaajien on tärkeää tutustua nuoriin esimerkiksi opettelemalla heidän nimensä ja toivottamalla heidät henkilökohtaisesti tervetulleeksi. Leikkiminen toimii hyvänä keinona tutustumisessa sekä vapauttaa ja luo hyvää ilmapiiriä ryhmässä. Tärkeää on, että jokainen pääsee osallistumaan ja käyttämään ääntään ryhmässä. (Pruuki 2010,79.)

6 DRAAMA TYÖVÄLINEENÄ

6.1 Draama

Draama on yksi luovan ilmaisun muoto. Luova ilmaisu ei ole sidoksissa tiettyyn tapaan, paikkaan tai aikaan tehdä ilmaisua. Ei ole yhtä oikeaa keinoa, vaan se on sovellettavissa oleva työmenetelmä. Luovaa ilmaisua on jokaisella, se on sidoksissa ihmisen eri aisteihin, älyyn, mielikuvitukseen sekä eri ilmaisukykyihin. Luova ilmaisu perustuu mahdollisuuteen kehittää omaa persoonallisuutta sekä vapauttaa omia piileviä voimavaroja ja luovia kykyjä. (Ahonen 2013, 23.)

Käsitteenä draama voidaan rinnastaa lähelle luovaa leikkiä. Se ei ole yleisöä varten kuten teatteri, vaan yksilössä tapahtuvat muutokset ovat tärkeitä. Draama on erinomainen sosiaalisen ja interaktiivisen opetuksen muoto, jossa käsitellään kokemuksen pohjalta ihmisten suhteita toisiinsa, ympäristöön ja maailmaan. Draaman avulla pystytään helposti käsittelemään sellaisia elämänalueita ja aiheita, jotka koetaan hankaliksi. Draaman avulla oppija pystyy tarkastelemaan asiaa sisältäpäin. Draaman tarkoituksena on synnyttää merkityksiä ja tutkia niitä. (Mäki 2009, 254–257; Karkkulainen 2011, 13.)

Vaikka draama nähdään ihmisen ilmaisun luovana toimintana, se on käytännönläheinen työskentelytapa, jonka seurauksena pystytään tarkastelemaan eri tilanteita eri ulottuvuuksista. Työskentely draaman parissa aloitetaan pienin askelein, niin että vaativuus on ryhmälle sopivalla tasolla, ja näin vähitellen voidaan lisätä haasteita. (Mäki 2009, 254–257.) Draaman avulla pystytään käsittelemään turvallisesti vaikeitakin asioita, jotka aiheuttavat esimerkiksi uhkaa tai pelkoa. Tällaisia asia on esimerkiksi kuolema. Draaman avulla voidaan käsitellä ja jakaa myös iloa ja huumoria. Draama on vahvasti kokemuksellista toimintaa, jossa yhdistyy todellisuus ja fiktio osallistaen samalla. Draaman kautta myös Jumala voi puhutella nuoria. (Karkkulainen 2011, 14; Elämä-usko-rukous rippikoulusuunnitelma 2001, 7.)

Yhdessä luoduissa tarinoissa näkyy aina osallistujien kokemukset ja heille tärkeät asiat. Jokainen osallistuja tuo oman todellisuutensa ja maailmansa mukaan tilanteeseen. Siksi ohjaajan on oltava hienovarainen käsitellessään ja kommentoidessaan tilannetta. Draama käyttää teatterin peruselementtejä, joita ovat esimerkiksi rooli, aika, tila, symbolit ja ristiriidat. (Karkkulainen 2011, 14.)

6.2 Draaman työtavat ja tekniikat

Draamaa voidaan toteuttaa erilaisilla työtavoilla ja tekniikoilla. Ne ovat draaman säännöt, joiden puitteissa osallistujien on mahdollista toimia ja viedä draamaa eteenpäin. Erilaisten tekniikoiden ansiosta voidaan toteuttaa haastavuudeltaan eritasoisia draamaharjoituksia. Esimerkkejä eri tekniikoista ovat pelit ja leikit, jotka toimivat ryhmän herättämiseksi toimimaan. Äänimaisemassa osallistujat tekevät ääniä tarkoituksena luoda tunnelmaa ja lujittaa tarinaa. Simulaatioharjoituksessa ohjaaja antaa erilaisia ohjeita, jotka muuttavat tilannetta harjoituksen aikana. (Owens & Barber 2010, 22–24.)

Yksi draaman muodoista on prosessidraama. Siinä on suunniteltu valmiiksi rakenne ja juonellinen eteneminen, joka voi olla esitarina tai tarinan pätkä, jonka pohjalta ohjaaja ja ryhmä luovat varsinaisen tilanteen. Prosessidraamassa yhdistyy kasvatus ja taiteen tekeminen. Ohjaajalla on tärkeä rooli prosessidraamassa. Ohjaaja pitää prosessia käynnissä ja vie tarinaa eteenpäin, joko roolista käsin tai ulkopuolisena hahmona. Prosessidraamalla ei ole esitarinan lisäksi varsinaista käsikirjoitusta, vaan se etenee ohjaajan ja ryhmän viedessä sitä eteenpäin. Prosessidraama rakentuu erillisistä toisiaan seuraavista tapahtumista, jotka liittyvät yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. (Karkkulainen 2011, 14–15.)

Draamaa voidaan hyödyntää erilaisten ”jäädetyttyjen” kuvien avulla. Tilan luominen kuvaksi tarkoittaa sitä, että kuvitteellisesta tilanteesta tai tapahtuneesta pysäytetään yksi kuva. Kuvan tilanne voi olla peräisin ohjaajalta, nuorelta itseltään tai jostakin yhdessä koetusta. Kuva muodostetaan ryhmänä, ryhmä saa itse päättää mitä kuvassa tapahtuu ja miten kuvassa olevat ovat ”jäädetyttyinä”.

Kuvaa lähdetään purkamaan yhdessä kuvassa olevien sekä kuvaa katsovien kannalta. (Pruuki 2010. 147.)

6.3 Improvisaatio

Improvisaatiolla tarkoitetaan taitoa, jolla ihminen käyttää omaa kehoaan, tilaa ja kaikkia inhimillisiä apukeinoja fyysiseen ilmaisuun tietystä ideasta, hahmosta tai tilanteesta. Improvisaatiossa puhe ja toiminta syntyvät draaman edetessä, eikä niitä ole suunniteltu etukäteen. Kuitenkaan tämä ei rajaa improvisaatiota pelkääntään taiteen puolelle, vaan sitä pystytään hyödyntämään monella erilaisella työkentällä. (Koponen 2004, 18; Pruuki 2010, 146.)

Improvisaatiossa tärkeitä käsitteitä ovat spontaanius, intuitio ja läsnäolo. Näillä käsitteillä tarkoitetaan hetkessä elämistä ja tilanteeseen heittäytymistä. Improvisaatiossa on kyse luottamuksesta ja vuorovaikutuksesta. (Koponen 2004, 21.)

Improvisaatiossa ohjaaja voi määritellä tilannetta tai tarkoitusta, esimerkiksi antaa ryhmälle alkutilanteen jonka mukaan improvisoitua kohtausta ryhdytään rakentamaan. Alkutilanne voi olla, esimerkiksi että nuori on myöhästynyt kotiintuloajasta. Improvisaatiota käytettäessä opetusmetodina on tärkeää muistaa lopuksi tilanteiden purkaminen yhdessä. Nämä tilanteet saattavatkin edetä ohjaajalle etukäteen arvaamattomalla tavalla. Ohjaajan tulee nopeasti pystyä ratkaisemaan, miten asiaa ruvetaan työstämään eteenpäin. (Pruuki 2010, 146–147.)

7 OPPIMINEN JA TOIMINTA

7.1 Oppiminen

Oppiminen on luonnollinen ja välttämätön osa ihmiselämää. Oppimisen kautta ihminen sopeutuu ympäristöön ja luo uutta. Ihminen oppii jatkuvasti, ja suurin osa oppimisesta tapahtuu ilman tietoista opiskelua, esimerkiksi kokemuksen kautta. Luonnollisen oppimisen lisäksi ihminen voi opiskelemalla oppia erilaisia tietoja ja taitoja. Oppiminen ei synny pelkästään sillä, että ihminen saa opetusta, vaan opiskelijan omalla toiminnalla ja asiaan keskittymisellä on keskeinen merkitys oppimisessa. On olemassa paljon eri oppimisteorioita, joiden pohjalta ja niitä yhdistelemällä voidaan suunnitella laadukasta opetusta. (Pruuki 2008, 8–9.)

Motivaatio on oppimisen kannalta keskeisessä roolissa. Motivaatio on voima, joka suuntaa, ylläpitää ja ohjaa ihmisen toimintaa. Jotta ihminen olisi motivoitunut, on hänen oltava kiinnostunut opiskeltavasta asiasta. Asialla on siis oltava merkitystä hänen elämässään. Siksi ohjaajan on tuotava opetukseen opiskelijoita koskettavia kysymyksiä ja asioita. Tosielämän tilanteista nousevat tilanteet koetaan merkityksellisemmiksi ja siten ne lisäävät motivaatiota. Opiskelijoiden itsenäisyys ja oma-aloitteisuus lisää heidän motivaatiotaan opiskeltavaa asiaa kohtaan. (Pruuki 2008, 21–24.)

Sisäisessä motivaatiossa ollaan kiinnostuneita itse opetettavasta asiasta, jolloin oppiminen on aina tehokkaampaa kuin ulkoisessa motivaatiossa, jolloin oppimisen kautta tavoitellaan jotain muuta. Opettajan innostavuus ja kannustavuus lisää opiskelijoiden motivaatiota. Myös turvallinen ilmapiiri ryhmässä lisää motivaatiota, koska ihminen haluaa kuulua ryhmään, vaikkei asia itsessään niin kiinnostaisikaan. Usko onnistumiseen lisää motivaatiota, kun taas pelko epäonnistumisesta vähentää sitä. Oppimisen arviointitapa vaikuttaa myös motivaatioon ja arviointitapa onkin hyvä selvittää opiskelijoille heti opiskelun alkaessa. (Pruuki 2008, 21–24.)

Motivoitumatonta opiskelijaa voi yrittää motivoida kysymällä häneltä mistä asioista tämä on kiinnostunut ja linkittämällä niitä opetukseen. Jos opiskelijat pitävät opetettavaa asiaa turhana, ei motivaatiokaan ole suuri. Jos opiskelijat saavat sen sijaan vaikuttaa opiskeltavaan asiaan, heidän motivaationsa kasvaa. Aktiivisuus lisää motivaatiota, jolloin opettajan on käytettävä työtapoja, jotka aktivoivat opiskelijoita toiminnallisesti tai henkisesti. (Pruuki 2008, 21–24.)

7.2 Oppiminen toiminnan kautta

Kinesteettisellä oppimisella tarkoitetaan tuntohavaintoon perustuvaa oppimista. Tällainen oppija oppii parhaiten käytännön kautta, tunnustellen sekä kokemusten kautta. Näissä tilanteissa käytetään paljon demonstraatiota eli käytännöllisiä esimerkkejä. Keho muistaa tarkasti oppimansa ja auttaa näin ollen palauttamaan asioita mieleen. Aisti on tärkeässä osassa kinesteettisessä oppimisessä. Ympäristön tulisi olla mahdollisimman mukava kinesteettiselle oppijalle, sillä häneen saattaa vaikuttaa esimerkiksi tuolin mukavuus. (Koivusalo 2012, 20.)

Konstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaan ihmisen oppimista auttaa hänen aktiivisuutensa, omaehtoisuutensa ja luovuutensa. Opitun asiasisällön voi yleistää ja sitä voi soveltaa toisissa tilanteissa ja asiayhteyksissä. Augustinuksen oivallusmallin mukaan oppiminen tapahtuu kokemuksen osatekijöiden kautta synnyttäen ymmärryksen asiasta ja näin osoittaen niiden merkityksen. Hän korostaa oivalluksia oppimisessa uusien näkökulmien kautta. (Puolimatka 2005, 175–177; Pruuki 2008, 16–20.)

Humanistinen oppimiskäsitys korostaa kokemuksellisuutta ja luovuutta. Siinä esille nousee myös minän kasvu ja oppijan itseohjautuvuus. Oppijan oma toiminta on tärkeää oppimisprosessissa. Opettajan rooli humanistisessa oppimiskäsityksessä on tukea, ohjata ja auttaa, eikä niinkään suoranaisesti opettaa ja siirtää valmista tietoa opetettaville. Humanistinen opetus tapahtuu pääasiassa ryhmissä, joissa jokainen jakaa omia henkilökohtaisia kokemuksiaan. Pelkät kokemukset eivät välttämättä synnytä oppimista, vaan siihen tarvitaan myös niiden työstämistä ja analysointia. (Kauppila 2007, 30–31.)

Humanistisessa ja kokemuksellisessa opetuksessa oppiminen etenee nelivaiheisen Kolbin syklin mukaan. Oppiminen alkaa opiskelijan kokemuksista, jotka haetaan menneisyydestä tai harjoitteiden avulla luodaan tilanteessa. Tämän jälkeen kokemuksia reflektoidaan, mistä syntyy kokemusten käsitteellistäminen. Viimeisenä vaiheena syklissä opittua kokeillaan käytännössä, mistä saadaan jälleen uusi kokemus ja sykli voi alkaa alusta. (Pruuki 2008, 13–14.)

Pruukin (2008, 15–16.) mukaan ihmisen kokemuksilla voidaan tarkoittaa opetuksessa ainakin neljää eri asiaa. Ihmisen aiemmat kokemukset voivat toimia opetuksen lähtökohtana, jolloin mieliin palautetaan aiemmin koettu tilanne. Opiskelijoille voidaan antaa tilaisuus myös uuteen kokemukseen erilaisten harjoitteiden kautta. Myös roolikokemukset toimivat erilaisten harjoitusten kautta ja opettavat ihmistä eläytymään itselle vieraaseen tilanteeseen. Myös toisten kokemuksia voidaan hyödyntää erilaisten tapauskertomusten avulla.

7.3 Draama opetuksessa

Draaman käyttämisessä opettamisen keinona on Owensin & Barberin (2010) mukaan neljä eri lähtökohtaa. Ensimmäinen lähtökohta on arvot. Ihmisillä on tarve käsitellä eri asioiden merkityksiä symbolisen toiminnan kautta hyödyntäen esimerkiksi eri taidemuotoja. Draaman käyttämisellä opetuksessa voidaan tarjota ihmisille mahdollisuus ottaa leikki vakavasti, jolloin he voivat oppia siitä. Osallistujat nauttivat tällaisesta opetuksesta. Draama voi toimia motivoivana tekijänä oppimiselle. Owensin & Barberin (2010) kokemuksen mukaan draamatyöskentely on toiminut sellaistenkin ryhmien kanssa, joihin he ovat aluksi suhtautuneet skeptisesti, esimerkiksi 16-vuotiaat, joita ei opetettava asia kiinnostanut.

Draamalla voidaan edistää laadullista oppimista. Draaman vahvuudet eivät ole asioiden sellaisenaan siirtämisessä ja toistamisessa, vaan oppijan osallistumisessa emotionaalisesti, fyysisesti ja älyllisesti. Draama hyödyntää erilaisia oppimistyyplejä ja ryhmätyön vahvuuksia. Draaman käyttö opetuksessa tekee opetuksesta oppijakeskeistä. Onnistunut draamaprosessi voi olla myös voimaannuttava kokemus. (Owens & Barber 2010, 10–11.)

Draaman avulla voi oppia asioita useammalla tasolla. Draamakasvatus tähtää aina opettamaan jotakin asiaa, ilmiötä tai ongelmaa, jota perustellusti käsitellään draaman avulla. Lisäksi draamakasvatuksessa opitaan monesti omasta itsestä, jos käsiteltävät asiat liittyvät henkilökohtaiseen kehittymiseen. Draama opettaa myös yhdessä toimimista ja kehittää sitä kautta sosiaalisia taitoja. Draamaa tekemällä oppii itse draamaa esimerkiksi näyttelemään ja heittäytymään. (Karkkulainen 2011, 13.)

8 OPPITUNTIEN AIHEET JA HARTAUS

8.1 Armo

Luterilaisuus keskittyy merkittävästi vanhurskauttamiseen ja armoon. Armo on luterilaisen uskonkäsityksen mukaan täysin Jumalan antama lahja ihmiselle, jossa ihmisen teoilla ei ole merkitystä. Ihminen vanhurskautetaan eli tehdään Jumalalle kelpaavaksi yksin uskosta ja yksin armosta. Vanhurskauttamisesta seuraa, että ihmisistä tulee Jumalalle kelpavia, jolloin on pääsy taivaaseen. Hyvät teot ovat hyvä asia kristityn elämässä, mutta ne eivät vaikuta pelastukseen. Ihminen ei voi omien tekojensa avulla kelvata Jumalalle. Jumalan antaman armon ja rakkauden vuoksi ihminen alkaa tehdä herkemmin hyviä tekoja. Perisynti erottaa ihmisen luonnostaan Jumalasta, mutta Jumalan lahjoittama armo palauttaa ihmisen Jumalan yhteyteen, joka alkaa maan päällä ja jatkuu iankaikkisessa elämässä. Armo voidaan ottaa vastaan uskolla. Jumalan armo pelastaa meidät, saa meidät rakastamaan ja tekemään hyviä tekoja toisillemme jo maan päällä. (Gassmann & Hendrix 2005, 97–108; Tunnustuskirjat 2003, 99–100.)

Armo on tullut kaikkien ihmisten osaksi Jeesuksen kautta. Jumala ei katso syntien määrää, vaan antaa kaikki synnit anteeksi. Jos syntejä on paljon, ihminen saa paljon anteeksi. Lain tehtävä ei ole vanhurskauttaa ihmistä, vaan osoittaa ihmisten syntisyys ja tarve armoon. Synnin palkka on kuolema, mutta armo johdattaa kristityt iankaikkiseen elämään. Kasteessa ihmiselle lahjoitetaan syntien anteeksiantamus, puetaan Kristuksen kirkkauteen ja annetaan iankaikkinen elämä. Tämän lahjan ihminen voi ottaa vastaan uskomalla Jeesukseen. Kun kristityt ovat vastaanottaneet armon uskolla, he eivät enää elä synnin alaisina, vaan armo hallitsee heitä. Niinpä saadakseen jatkuvasti armoa, ei tarvitse tehdä valtavasti syntiä. (Room.5-6; Huovinen 1999,35.)

Armoa voi olla hieman vaikea käsittää inhimillisesti ajateltuna. Jumalan rakkaus ei löydä, vaan se luo rakkautensa kohteen. Jumala ei valikoi ketä rakastaa sen perusteella millaisia ihmiset ovat eikä Hän halua hyötyä rakkautensa kohteista.

Hän ei valikoi valmiiksi sellaisia ihmisiä, jotka ovat hyviä puhumaan viedäkseen evankeliumia eteenpäin tai sellaisia ihmisiä, jotka tekevät paljon hyviä tekoja lähimmäisilleen. Jumala rakastaa erityisesti niitä, joita muut ihmiset halveksivat, jotka ovat pahoja tai heikkoja. Niistä ihmisistä Jumala tekee vanhurskaita, hyviä ja vahvoja, jotka alkavat tekemään Jumalan hyviä tekoja. Jumala etsiytyy erityisesti sinne, mistä Hän ei löydä hyvää ja jakaa siellä hyvää ympärilleen. (Kopperi 2007,143–157.)

8.2 Lähimmäisenrakkaus

Jeesus opettaa Matteuksen evankeliumissa, että kaksi suurinta käskyä ovat Jumalan rakastaminen ja lähimmäisen rakastaminen (Matt.22: 34–40). Luukkaan evankeliumin Laupias samarialainen -kertomuksessa Jeesus opettaa mitä lähimmäisyys ja lähimmäisen rakastaminen on käytännössä. Lähimmäisen rakastaminen on kenen tahansa, apua tarvitsevan, auttamista. Ihmiset ovat lähimmäisiä toisilleen kun auttavat toisiaan. (Luuk.10: 25–37.)

Suomen kaltaisessa hyvinvointivaltiossa avun anto on yhteisöllistä. Jos Laupias Samarialaisen tapainen tilanne kävisi Suomessa, yhteiskunta vastaisi ryöstetyn auttamisesta. Yksittäisen ihmisen rooliksi tällaisessa tilanteessa jäisi vain ryöstetyn huomaaminen ja avun hälyttäminen. Jokaisella on oikeus myös toimeentuloon ja asuntoon. Yksilöiden rahallinen apu saattaa heikentää julkisten palveluiden tarjontaa kun huomataan, ettei apua tarvita yhteiskunnan puolelta. Yksittäisten henkilöiden auttaminen Suomessa on usein enemmän osaavien henkilöiden hälyttämistä ja henkistä tukea, kuin niinkään rahallista apua. (Hiilamo 2007, 90–97.)

Kristityt saavat kaiken hyvän Jumalalta ja välittävät tätä hyvää eteenpäin rakastaessaan lähimmäisiään ja pitäessään heistä huolta. Kristus synnyttää uskon ja usko synnyttää rakkauden. Ihmisille on myös annettu luonnollinen moraalilaki eli he tietävät luonnostaan mikä on oikein ja väärin ilman, että sitä tarvitsisi tarkistaa esimerkiksi Raamatusta. Raamatusta kultainen sääntö antaa ohjeen ihmisten kohtelemisesta: ”Kaikki minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te

heille (Matt. 7:12).” Tämä ei tarkoita omien eriävien tarpeiden rinnastamista toiseen ihmiseen vaan pikemminkin olisi tehtävä se mitä hän toivoo itselleen tehtävän. Tämän asian voi selvittää esimerkiksi kysymällä. (Hiilamo 2007, 33–36.)

Aito lähimmäisenrakkaus kristityille tulee Kristukselta, sillä Hän rakastaa ihmisiä niin paljon, että uhraa jopa itsensä. Tämä aiheuttaa rakkautta toisia kohtaan. Kristityt ajattelevat ristillä tapahtunutta uhrausta, he haluavat rakastaa Kristusta, koska Hän on tehnyt niin hyvän teon. Tätä rakkautta osoitetaan parhaiten Jumalalle tekemällä toisille ihmisille hyviä rakkauden tekoja. Lähimmäisenrakkaus ei kohdistu vain tietynlaisiin ihmisiin, jotka ovat itselle mukavia, vaan niin kuin Jeesuksenkin rakkaus, se kohdistuu kaikkiin ihmisiin erityisesti syntisiin, pahoihin ja heikkoihin. Tämän saa aikaan kristityssä asuva Jumalan rakkaus. Lähimmäisenrakkaus ei myöskään kuulu osoitettavaksi pelkästään kristittyjen kesken. Kristityn ei tule hyvillä teoillaan kerätä itselleen kunniaa, vaan olla nöyrä palvelija. (Kopperi 2007, 143–157.)

8.3 Hartaus

Hartaus tarkoittaa hetkeä jolloin ollaan kosketuksissa pyhän kanssa. Hartaus on lyhempi kuin jumalanpalvelus eikä noudattele tarkkaa kaavaa. Se sisältää kuitenkin paljon samoja osia. Hartaus voi pitää sisällään esimerkiksi rukouksen, raamatun lukua, keskustelua, musiikkia, hiljentymistä sekä toimintaa. Hartaus lähtee raamatunteksteistä ja sen kuuluu olla vuorovaikutuksessa nykypäivän asioiden ja ympäristön kanssa. Rippikoulussa musiikki on keskeisessä osassa hartauksissa. (Enckell 2007, 7–8; Pruuki 2010, 25.)

Hartauksissa kommunikaatio on vähäistä, mutta passiivisuudessaan se voi olla monelle nuorelle erilainen piristävä kokemus. Hartauksissa voidaan myös puhua nuorille tärkeistä aiheista, kuten seurustelusta, ihmissuhdeongelmista tai isovanhempien kuolemasta. Hartauksissa voidaan jakaa vastuuta itse nuorille, nuoret kuuntelevat mielellään muutaman vuoden vanhempien tarinoita. Kuitenkaan tärkeintä ei ole kuinka vuorovaikutuksellista tai moniäänistä nuoren hartauselämä on yksittäisinä kokemuksina, vaan vuorovaikutuksen tunne tulee niistä

ajankohtaisista kysymyksistä, jotka ovat oleellisia nuoren elämässä. (Köykkä 2014. 136–137.)

9 MATERIAALIPAKETIN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

9.1 Lähtökohdat materiaalipaketille

Materiaalipaketissa olevat harjoitteet on mietitty niin, että lähtökohtana ovat nuoret. Harjoitteisiin on mahdollista osallistua sillä syvyydellä kuin tuntuu turvaliselta. Näin harjoitteet ovat mielekkäitä sekä ujomille ja hiljaisimmille että eloisille ja sosiaalisillekin. Materiaalipaketti tulee käyttöön kirkon työntekijöille sekä isosille rippileirillä. Oppitunnit on hieman hankalampi toteuttaa, joten niihin suosittelemme työntekijän ohjausta. Ryhmäytymisharjoitteet ja hartaudet on tarkoitettu sekä työntekijöille että isosille toteutettaviksi. Jokainen harjoite on selitetty niin, että se on mahdollista vetää suoraan ohjeiden mukaan, eikä aikaisempaa kokemusta draamasta tai teatterista tarvita.

Harjoitteet on muodostettu suurimmaksi osaksi tuttuja draaman keinoja hyödyntäen ja muokaten sekä parannellen jo olemassa olevia harjoitteita, joihin olemme törmänneet teatteriharrastuksemme aikana. Osa harjoitteista on alusta loppuun meidän itsemme keksimiä, esimerkiksi Armollista elämää -harjoite. Harjoitteet on mietitty niin, että ne tukevat rippikoulun tavoitteita ryhmäytymisen, opetuksen ja hiljentymisen osalta. Harjoitteet ovat vahvasti rippikoulun kolmen korin elämä-korista, mutta ainakin oppituntien ja hartauksien osalta myös uskokorista. Lähes jokaisessa harjoitteessa käsitellään nuorten elämään läheisesti liittyviä asioita, joihin he pääsevät itse vaikuttamaan. Oppitunneilla opetetaan uskon keskeisiä asioita. Rukous-kori jää vähemmälle, mutta esimerkiksi hartauden hiljentymisessä ja eläytymisessä voidaan päästä rukoukselliseen tilaan, kuten Hiljainen rooli -hartauden eläytymisessä siihen, että Jeesus sanoo ”en tuomitse minäkään”. Toki hartauksiin ja oppitunteihin kannattaa lisäksi liittää rukous.

Olemme luoneet materiaalipaketista sellaisen, että hyvin erilaiset ihmiset voivat osallistua harjoitteisiin. Helposti heittäytyvät ja mielellään esillä olevat ihmiset voivat tehdä asiat isosti ja ujommat ja hiljaiset voivat tehdä itselle sopivalla tyyllillä. Molempien tyyppisten ihmisten tavat osallistua harjoitteisiin ovat täysin oikei-

ta ja edistävät tavoiteltua asiaa. Tämä asia on tärkeää ryhmäturvallisuuden kannalta, koska ketään ei saa pakottaa tekemään sellaista, mikä tuntuu itsestä vääraltä. Leirin edetessä ujoimmat ihmiset todennäköisesti uskaltavat heittäytyä harjoitteisiin enemmän ryhmäturvallisuuden lisääntyessä ja ryhmäytymisen taiduttua. Siksi on tärkeää, että jokaisesta osallistuminen voi tuntua hyvältä ja turvalliselta. Moni on varmasti leirin aluksi varuillaan ja uskaltaa ehkä vain hieman kokeilla eri harjoitteita ja tarkkailla muiden reaktioita. Jos reaktiot ovat hyviä, uskaltaa osallistuja todennäköisesti heittäytyä seuraavalla kerralla hieman enemmän. Siksi onkin tärkeää, että ohjaaja pitää huolta siitä, ettei ketään aleta kiusaamaan jonkin harjoitteen jälkeen, esimerkiksi hölmön roolin vuoksi. Ohjaajan on myös tärkeä arvioida ryhmän turvallisuutta jatkuvasti harjoitteita ohjatesa ja tehdä päätöksiä, mitä harjoitteita on turvallista ohjata missäkin vaiheessa. Esimerkiksi ryhmäytymisessä oleva jaottelu alku-, keski- ja loppuvaiheen ryhmäytyksiin on vain suuntaa antava ja ohjaajan on arvioitava aina niitä käyttäessään ryhmän tilanne tapauskohtaisesti. Voi olla mahdollista, että tekemästämme materiaalista yksikään harjoite ei sovellu jollekin ryhmälle.

9.2 Tavoitteet

Opinnäytetyön tavoitteena on tarjota rippikouluun uusia keinoja opetukseen, hartauksiin ja ryhmäytymiseen. Materiaali on suunnattu rippikoulun ohjaajien käyttöön. Materiaalipaketin hartaudet sekä ryhmäytymisharjoitteet on suunniteltu niin, että ne voivat olla myös isosten käytössä. Materiaalipaketin tavoitteena on olla, niin selkeä ja mielekäs käyttää, että kuka tahansa pystyy käyttämään sitä ilman minkäänlaista kokemusta draamasta.

Materiaalipaketin harjoitteet ovat nuoria aktivoivia. Oppituntien tarkoitus on antaa nuorille mahdollisuuksia omaan pohdintaan sekä uusien asioiden oivaltamiseen tekemisen kautta. Oppitunneissa käytettyjen toiminnallisten menetelmien haastavuuteen on pyritty kiinnittämään huomiota, niin että harjoitteita pystyy soveltamaan omien tarpeiden ja ryhmän tarpeiden mukaan. Tavoite on, että jokaiselle ryhmälle löytyy sopiva tapa käyttää opetuksessa draamaa sisältäviä toiminnallisia menetelmiä.

Tavoitteemme on tuottaa ryhmäytymisharjoitteita, jotka tukevat ja syventävät ryhmäturvallisuutta. Tarkoitus on luoda monipuolisia harjoitteita joita voi hyödyntää niin, että ne tukevat ryhmäprosessin jokaista vaihetta. Hartauksilla on pyritty tuomaan Raamatun tekstit lähemmäksi nuorta ja antaa hänelle mahdollisuuden syventää ajatuksiaan, tunteitaan ja kokemusmaailmaa. Hartauksiin on pyritty luomaan sellaisia draamaa sisältäviä toiminnallisia menetelmiä, että hartauden sisältö tulisi lähelle nuoren omaa elämää.

9.3 Oppituntien suunnittelu

Käytämme materiaalipaketissa opetushetkistä nimeä oppitunti. Se on rippikouluissa ja kouluissa perinteisesti käytetty nimi hetkistä, joissa ihmisille on tarkoitus opettaa jotain. Monet eivät käytä enää oppitunti-nimeä, mutta mielestämme se kuvaa hyvin sitä mitä hetkissä tehdään. Siellä opitaan asioita ja sen kesto on usein lähellä tuntia. Oppitunti-sanasta mieleen saattaa usein tulla paikallaan istumista ja luennon kuuntelemista. Oppitunti nimeä käyttämällä haluamme kuitenkin hälventää sitä negatiivista ajatusta, mikä nimestä on ja osoittaa myös nuorille, että oppiminen ja oppitunti voi olla myös jotain muuta kuin paikallaan istumista ja pelkkää kuuntelua. Ajattelemmekin, että ajatukset opetuksen mielekkyydestä eivät riipu siitä sanasta, jota käytämme vaan opetuksen sisällöstä. Mikä tahansa sana saa samanlaisen merkityksen kuin oppitunti, jos pääosa opetuksesta on luennointia.

Valitsimme oppituntien aiheiksi armon ja lähimmäisenrakkauden. Armo on kristinuskon keskeisimpiä asioita. Pelko kuolemasta ja kysymys sen jälkeisestä ajasta on yksi ihmisiä eniten askarruttava asia. Tähän Jumala tarjoaa armonsa avulla vastauksen. Kuolemaa ei tarvitse pelätä, kun saa luottaa siihen, että Jumala armahtaa ja ottaa taivaaseen kuoleman jälkeen. Kokemuksemme mukaan armoa ei rippikoulussa usein käsitetä, vaan esimerkiksi loppukokeessa vastaan, että taivaaseen pääsee noudattamalla kymmentä käskyä. Haluamme oppitunnillamme havainnollistaa, että taivaaseen pääsy on todellakin kiinni ainoastaan armosta, jonka saamme uskomalla Jeesukseen.

Yhdeksi aiheeksi valitsimme lähimmäisenrakkauden, koska se on Jumalan tärkein käsky, joka määrittää sitä kuinka meidän olisi hyvä täällä elää. Lähimmäisen rakastaminen on myös konkreettista ja helposti ymmärrettävää ja toteutettavaa. Nuorilla on siitä kokemusta ja näkemystä elämänkokemuksensa perusteella, jolloin työskentely sujuu luonnollisesti. Lisäksi lähimmäisenrakkaus sopii armon kanssa toiseksi oppitunniksi, koska ne liittyvät niin vahvasti yhteen. Lähimmäisenrakkaus ei ole suorittamista, vaan Jumala antaa armonsa ja Pyhän Henkensä kautta halun rakastaa lähimmäisiä ja tehdä heille hyvää. Tämä on hyvä huomioida esimerkiksi oppituntien järjestyksessä. Esimerkiksi Ennakkoluulo-oppitunnissa nuorten on tarkoitus havahtua siihen kokemukseen, mikä ennakkoluuloisesta kohtaamisesta tulee, eikä keksiä apukeinoja ihmisten auttamiseen, niin kuin lähimmäisenrakkautta käsittelevissä oppitunneissa yleensä.

Draaman avulla pyrimme kasvattamaan nuorten motivaatiota opiskeluun, jotta opetettavalle asialle muodostuisi merkitys nuorten elämässä. Sidomme käsiteltävät asiat nuorille tuttuihin asioihin, joihin heillä on tarttumapintaa. Näin he voivat rakentaa uutta asiaa jo osaamansa päälle. Hyödynnämme konstruktivistista oppimiskäsitystä, missä oppimista lisää ihmisen aktiivisuus, omaehtoisuus ja luovuus. Oppitunneillemme ei ole valmiiksi kirjoitettua käsikirjoitusta, vaan nuoret saavat viedä sitä sellaiseen suuntaan, johon haluavat ohjaajan antamissa tietyissä raameissa, jotka ohjaavat toimintaa kohti tavoitetta. Oppijan aktiivinen rooli korostuu myös humanistisessa oppimiskäsityksessä. Sen mukaan kokemukset tarvitsevat rinnalleen niiden työstämistä ja analysointia, jossa olemmekin hyödyntäneet jokaisessa oppitunnissa.

Armollista elämää -oppitunnissa hyödynnämme prosessidraamaa. Siinä on annettu tietyt puitteet, joiden sisällä osallistujat saavat itse rakentaa tarinaa. Oppituntin tarkoituksena on opettaa, että pelastus tulee ainoastaan Jumalan armosta uskon kautta. Tämä asia ei ole irrallinen osa elämästä, joten on luonnollista, että simuloidaan elämä erilaisine käänteineen mahdollisimman hyvin. Oppitunti antaa nuorelle arvokkaan kokemuksen siitä, kuinka pelastutaan riippumatta siitä kuinka hän on elämänsä käyttänyt. Ideaalisessa tilanteessa nuoret muodostavat hyvin erilaisia elämiä ja pääsevät taivaaseen erilaisen elämän kautta, mikä hahmottaa hyvin armon merkitystä ainoana pelastukseen vaikuttavana tekijänä.

Siksi ei haittaa, vaikka nuoret esimerkiksi yrittäisivät elää mahdollisimman syntistä elämää, vaan se on vain hyvä ja edistää opetettavaa asiaa. Ohjeistus on sellainen, että se jättää nuorille paljon tilaa luoda vapaasti omaa elämää antaen vain tiettyjä suuntaviivoja. Tästä syystä ohjeissa ei aina suoraan sanota mitä kussakin vaiheessa tehdään vaan niillä pyritään luomaan enemmänkin ihmiselle tapahtuvia asioita, joihin hän ei voi vaikuttaa. Ne asiat joihin ihminen voi vaikuttaa, saa nuori miettiä ja suunnitella itse niin kuin oikeassakin elämässä. Elämäntapahtumat painottuvat lapsuuteen ja nuoruuteen, koska nuorilla on enemmän kokemusta näistä elämänvaiheista ja ne ovat heille merkityksellisempiä nykyisellä hetkellä.

Ennakkoluulot-oppitunti opettaa lähimmäisenrakkaudesta ennakkoluulojen kautta. Sen tavoitteena on tunnistaa omia ennakkoluuloja sekä saada kokemus siitä, miltä tuntuu kun itseä kohdataan ennakkoluuloisesti ja tätä kautta saada miettimään omaa toimintaa toisia kohtaan. Jokaisella nuorella on kokemusta ennakkoluuloista ja jokainen omaa tietämättään ja tahtomattaankin joitakin ennakkoluuloja. Siksi nuorten on helppo lähestyä tätä oppituntia. Oppitunti liittyy lisäksi nuoren omat kokemukset ja havainnot harjoitteen aikana siihen, mitä Raamattu opettaa asioista ja kuinka Jeesus suhtautuu kaikkiin ihmisiin. Harjoitteen purun aikana nautittava pieni syötävä lisää tilanteen rentoutta, jolloin nuorten on helpompaa ja luonnollisempaa kertoa kokemuksistaan jutustelevaan tyyliin. Tämä oppitunti on muokattu Oona Pestin, Lasse Löhösen ja Siiri Savolaisen Diakoniamattikorkeakoulussa suunnittelema harjoitteesta (Löhönen ym. 2014). Olemme todenneet tämän oppitunnin toimivaksi niin itse osallistujina kuin ohjaajinakin. Tämän oppitunnin avulla olemme saaneet nuorilta todella hyvää pohdintaa.

Tukena haasteissa -oppitunnilla perehdytään elämän haasteisiin niin auttajan kuin haasteissa olevankin näkökulmasta. Oppitunti on mahdollista toteuttaa kahdella eri draaman keinolla, jotta jokaiselle ryhmälle löytyisi luonteva tapa toteuttaa oppitunti. Kuvien muodostus ja näytelmän tekeminen ovat vaihtoehtoiset keinot, joilla kummallakin on omat vahvuutensa. Kuvassa voidaan paneutua paremmin yhteen pysäytettyyn hetkeen ja esimerkiksi siinä ilmeneviin ilmeisiin ja eleisiin ja niiden kautta ajatuksiin ja tunteisiin. Näytelmää tekemällä koko-

naiskuva tapahtumasta välittyy paremmin ja siinä tekijät voivat rakentaa tilannetta enemmän, jolloin näyttelijöiden vaikutus korostuu. Kuvien muodostuksessa katsojien tulkinnalle jää enemmän tilaa.

9.4 Ryhmäytymisharjoitteiden suunnitelu

Halusimme tehdä materiaalipakettiimme ryhmäytymisen osion, koska draama keinona on sellainen, että se vaatii ryhmältä osallistumista, yhteistyötä ja luottamusta. Ryhmän turvallisuus on aivan olennaista, jotta ihmiset uskaltavat heittäytyä harjoitteisiin ja sitä kautta oppia. Turvallisessa ryhmässä uskalletaan käsitellä myös ihmisten kipeitä ja herkkiä asioita. Kun ollaan tekemisissä oman hengellisyyden ja uskon kanssa, ollaan niin herkällä ja yksityisellä alueella, että siitä avoimesti puhuminen vaatii luottamusta muihin ryhmäläisiin. Ryhmäytyminen on jaettu kahteen osioon alkuvaiheen sekä keski- ja loppuvaiheen ryhmäytymiseen, koska ryhmäytyminen on prosessi, jossa ryhmän turvallisuus syvenee esimerkiksi ryhmäytymisharjoitteiden myötä. Keski- ja loppuvaiheen harjoitteet ovat kuitenkin sellaisia, että ne vaativat sellaista heittäytymistä ja luottamusta ryhmään, ettei niitä voi tehdä alkuleiristä. Niiden kautta kuitenkin lisätään ryhmän turvallisuutta ja luottamusta entisestään ja parannetaan sitä kautta oppimista, motivaatiota ja yleistä työskentelyä ja olemista leirillä.

Turvallisen ryhmän syntymiseen tarvitaan niin fyysistä kuin psyykkistäkin turvallisuutta. Liikeneruuhka-harjoitteessa haetaan fyysistä turvallisuutta ja luottamista muihin, kuljettaessa silmät sidottuina. Alkuvaiheen ryhmäytymisharjoitteet ovat sellaisia, joissa kaikki tekevät yhtä aikaa tai peräkkäin, jolloin ei synny paineita siitä, että jotkut esittävät ja toiset katsovat. Tämä lisää harjoitteiden turvallisuutta, koska varsinainen muille esittäminen tässä ryhmäprosessin vaiheessa voidaan kokea epämiellyttävänä. Ryhmäytymisen alkuvaiheessa on myös tärkeää tutustua muihin. Ryhmäytymiskävelyssä esitellään hieman itseä kertomalla nimi, harrastus ja mitä tykkää tehdä. Harjoitteessa otetaan hieman myös fyysistä kontaktia kättelemällä ja jengitervehdyksellä, mikä lisää fyysistä turvallisuutta. Lisäksi hymyllä voidaan helposti viestiä toisille positiivisia asioita esimerkiksi luottamusta. Yhteisessä kuvassa jokainen pääsee vuorollaan ääneen

sanomaan mikä on yhteisessä kokonaisuudessa. Tämä lisää ryhmän yhteenkuuluvuuden tunnetta ja tässä harjoitteessa toteutuu se tärkeä periaate, että jokainen pääsee ääneen ja muut kuuntelevat häntä.

Sano mun sana -harjoitteessa harjoitellaan ryhmän kommunikaatiota, mikä parantaa ryhmädynamiikkaa. Tämä harjoite parantaa myös ryhmäläisten yhteistyötaitoa, koska kukaan ei selviä harjoitteesta itsekseen, vaan toiset on saatava ymmärtämään mitä heidän halutaan sanovan. Ryhmällä on ikään kuin yhteinen tavoite, vaikka jokaisella onkin omat sanat. Näin ryhmässä muodostuu auttavaa yhteistoimintaa. Dialogi sanoista -harjoite on helppo improvisaatioharjoite, koska valmiit sanat tarjoavat paljon mihin tarttua ja oman ideoimisen rooli jää vähemmälle. Toki tilannetta on mahdollista viedä myös paljon omaan suuntaan, eli se tarjoaa erilaisille ihmisille mahdollisuuden lähteä mukaan itsestä hyvältä tuntuvalla tavalla.

Turvallisen ryhmän muotoutuminen vaatii toisten hyväksyntää. Improvisaatio on tähän hyvä keino, mikäli se toimii oikein, koska improvisaatiossa tartutaan kiinni toisten ideoihin ja hyväksytään kaikki mitä toinen sanoo. Hyvä esimerkki toisten ideoiden hyväksymisestä on Automatka-harjoitteessa, jossa ideoiden hyväksyminen tulee luonnollisesti eikä kenellekään tule mieleenkään kieltäytyä toisen ideasta.

Taideviesti -harjoitteessa kisaillaan leikkimielisesti oman ryhmän kanssa muita ryhmiä vastaan. Tällainen kisaileva leikki lisää ryhmän turvallisuutta sekä yhteistyötaitoa. Jokaisella on tärkeä rooli ryhmässä, jotta viesti saadaan eteenpäin. Erilaisten tyylien yhdistäminen ja paikkojen vaihtaminen tuo leikkiin monipuolisuutta ja sen mielenkiinto säilyy pidempään. Perheen vuosi -harjoite on muita ryhmäytymisharjoitteita isompi ja pidempi. Se on hieman isompi projekti, jonka ryhmä muodostaa yhdessä. Jokaisen panos siinä on tärkeä, jotta tarinaa saadaan vietyä eteenpäin. Lisäksi harjoitteessa on paljon erilaista tekemistä, jolloin mahdollisimman monelle löytyy mielekästä tekemistä. Joku voi tykätä esimerkiksi ideoida tarinaa, mutta ei tykkää näytellä sitä. Niinpä hän voi ottaa pienemmän roolin näyttelemisessä ja osallistua enemmän tarinan ideoimiseen.

Tällaisessa yhteisessä näytelmässä osallistujat kokevat vahvaa ryhmään kuulumisen tunnetta sekä olevansa osa ryhmää.

9.5 Hartauksien suunnittelu

Halusimme tuoda hartauksiin draaman vahvistavaksi tekijäksi ja siihen osallistumisen lisääjäksi. Otimme hartauksien teksteiksi Raamatun tekstit ja pyrimme draaman avulla avaamaan niistä erilaisen näkökulman, jota normaalisti Raamattua luettaessa ei välttämättä tule ajatelleeksi. Halusimme käyttää Raamatua, jotta se tulisi nuorille tutuksi ja koska sen tekstit ovat hengellistä elämää rakentavia, mihin hartauksilla juuri tähdätään. Tärkeitä kysymyksiä Raamatun tekstejä käsitellessä ovat mitä tapahtuu, kenelle tapahtuu ja missä tapahtuu. Äänimaisema-hartaudella pyrimme tuomaan tapahtumapaikan ja sen tapahtumat lähelle nuoria. Valitsimme Paimen-psalmin esimerkiksi hartauteen, koska se on ympäristöä kuvaileva teksti, joka jättää kuitenkin nuorten mielikuvitukselle tilaa. Lisäksi se kertoo hyvin Jumalan huolenpidosta ja sopii hyvin hartauteen ja hiljentymiseen.

Hiljainen rooli -hartauden näkökulma on Raamatun kertomusten ihmisten ajatukset ja tunteet. Olemme kuulleet usein kuinka esimerkiksi hartaudessa kehoitetaan kuulijoita miettimään miltä jostakin ihmisestä tuntui tai mitä hän ajatteli. Meidän hartaudessa on miettimisen lisäksi tarkoitus eläytyä tuon ihmisen tilanteeseen, mikä antaa syvemmän merkityksen niille tunteille ja ajatuksille, joita Raamatun kohdassa koetaan. Näin teksti tulee lähelle nuoria ja siihen on helppo samaistua. Monet Raamatun tekstien aiheet ovat sellaisia, jotka ovat ajankohtaisia nykyäänkin, esimerkiksi valitsemamme tekstin naisen syyllisyys, muiden antama tuomio ja lopulta saatu anteeksianto. Nuoret ovat todennäköisesti kokeneet samantyyppisiä asioita ja heidän on helppo päästä niihin tunteisiin ja ajatuksiin käsiksi, joita nainen voisi kokea tuossa tilanteessa.

Halusimme ennen kaikkea tarjota sellaisia draaman keinoja, joita hartauksissa olisi luontevaa käyttää, jotta hartauksien hiljentymisen ja pyhyden näkökulma säilyisi. Keinot ovat sovellettavissa eri teksteihin antamiemme esimerkkien li-

säksi. Näin hartausosio on laaja ja antaa mahdollisuuden hartauden pitämiseen meidän ohjeella aiheesta kuin aiheesta.

10 ARVIOINTI

10.1 Materiaalipaketin testaus

Ensimmäisen kerran materiaalipaketin sisältöä kokeiltiin Loimaan seurakunnan isosleirillä maaliskuussa 2015. Paikalla oli 25 uutta isosta sekä Loimaan seurakunnan nuorisotyönohjaajat Kerttu Niemelä ja Sami Laaksonen. Materiaalipaketti oli tuolloin vielä luonnosvaiheessa ja tarkoitus oli kokeilla alustavia harjoitteita. Isosleirin pohjalta muokkasimme harjoitteita sekä kehittelimme niitä lisää.

Isosleirillä kokeiltiin Ryhmäytymiskävely-harjoitteen ensimmäistä versiota sekä Äänimaisema-hartautta ja Tukena haasteissa -oppituntia. Kaikilta isosilta kerättiin palaute pitämistämme harjoitteista sekä hartaudesta. Nuorisotyönohjaajien kanssa käytiin keskustelua materiaalipaketista ja sen sisältämistä harjoitteista.

Isoset kokivat maaliskuun isosleirillä harjoitteet ja hartauden monipuoliseksi, monet sanoivat, että oppivat paljon uutta. Nuorisotyönohjaajat antoivat enemmän konkreettisempaa palautetta, yksi esimerkiksi palautteesta oli että, Äänimaisema-hartaudessa pitää lukea rauhallisemmin. Oppitunnista vedimme sellaisen version, jossa vaihtoehtona oli vain näytelmä. Huomasimme, että näytelmä voi olla haastava tehdä, ja saamastamme palautteesta saimme samantyyppistä palautetta, joten lisäsimme STILL-kuvat vaihtoehdon. Lisäksi totesimme, että nuorille on hyvä antaa jonkinlainen aihe valmiiksi, johon ongelman olisi liitettävä, jotta tehtävään on helpompi tarttua ja ongelmat eivät ole pelkästään vitsillä keksittyjä.

Huhtikuussa 2015 pidimme oppitunnin Loimaan seurakunnan rippikoulun talvi-ryhmälle. Oppitunnin aiheena oli diakoniatyö. Mukana oppitunnilla oli myös Loimaan seurakunnan johtava diakoni Sirpa Laaksonen. Ryhmä oli meille täysin vieras ja oppitunnilla huomasimme, että ryhmän välillä ei ollut luottamusta, eikä ryhmähenkeä. Muodostimme ryhmän kanssa STILL-kuvia Tukena haasteissa -oppitunnin ohjeen mukaisesti. Kaikki osallistuivat kuvien muodostamiseen ja kuvien avulla pystyimme hyvin keskustelemaan tilanteita auki.

Tämän oppitunnin jälkeen huomasimme, että ryhmä vaikuttaa suuresti siihen, minkälaisia harjoitteita heille voi toteuttaa. Tämä kyseinen ryhmä ei olisi pystynyt toteuttamaan Tukena haasteissa -harjoitetta näytelmän muodossa, mutta kuvien muodostamista nuorten oli helpompi lähestyä, eikä se vaatinut heiltä niin paljon heittäytymistä.

Materiaalipakettia kokeiltiin Loimaan seurakunnan isosleirillä lokakuussa 2015. Isosleirillä oli mukana myös vanhoja isosia joiden käyttöön materiaalipaketti annettiin testattavaksi. Isosleirille osallistui yhteensä 47 uutta isosta ja he olivat vieraita keskenään. Isoiset pitivät materiaalipaketin ohjeiden mukaan kaksi harjoitusta uusille isosille, jotka olivat ryhmäytymiskävely sekä liikenneruuhka.

Päivän päätteeksi isosilta kerättiin palautetta materiaalipaketista. Paketin luki myös Loimaan seurakunnan nuorisotyönohjaaja Kerttu Niemelä, joka antoi palautteen. Isoiset ja Niemelä olivat kaikki sitä mieltä, että materiaalipaketin ohjeistus saisi olla vielä selkeämpi. Isoiset kertoivat myös oman mielipiteensä siitä, miten pakettia pystyisi kehittämään vielä paremmaksi. Esimerkiksi ryhmäytymiskävelyyn toivottiin väliin rauhallisempaa osiota.

Isosleirille osallistui tavallista enemmän isosia, mikä on hieno asia. Kuitenkin harjoitteissa huomasi, että 47 hengen ryhmäkoko oli liian suuri. Isosten oli hankala ohjeistaa ryhmää, koska metelistä johtuen he eivät saaneet ääntänsä kuuluviin. Huomasimme myös, että näin ison ryhmän kanssa tarvitaan iso tila, sillä monessa harjoitteissa tarvitaan tilaa liikkumiseen. Harjoitteita on myös mahdollista pitää ulkona, mutta se taas saattaa vaikuttaa ohjaajan tai isosen äänen kantavuuteen. Näissä tilanteissa parempi olisi, että ryhmä jaettaisiin kahdeksi erilliseksi ryhmäksi.

Testasimme Ennakkoluulot-oppituntia kesällä 2015 Muuramen seurakunnan nuortenillassa. Siihen osallistui rippikoulun käyneitä nuoria noin 15. Havaintojemme perusteella oppitunti toimi erittäin hyvin. Nuoret lähtivät hyvin kohtamaan toisiaan ja vaikka jotkut löivät opetuksen leikiksi, ei se haitannut, sillä purussa saatiin hyvää keskustelua ja sitä kautta vietyä eteenpäin kärjistettyjä näkökulmia ennakkoluuloista. Purku toimi hyvin, koska samaan aikaan syöminen

teki tilanteesta rennon ja nuoret olivat vapautuneita kertoessaan kokemuksiin harjoitteesta. Oppitunti herätteli paljon nuoria myös pohtimaan omia ennakkoluulojaan ja ennakkoluuloisen kohtaamisen seurauksia. Jeesuksena toimi seurakunnan nuorisotyönohjaaja, joka koki roolin haastavaksi, koska hän arvostaa Jeesusta niin paljon, että se tuntui liian isolta roolilta hänelle.

10.2 Työntekijöiden palaute

Lähetimme materiaalipaketin arvioitavaksi neljälle nuorisotyönohjaajille Loimaan, Olarin ja Muuramen seurakuntiin, kristillisen teatterin Teatteri Kumben johtajalle Antti Sevannolle sekä Loimaan teatterin ohjaajalle Sari Äikää-Torkkelille. Aikataulullisista syistä pakettia ei ollut mahdollista testata rippikoulussa, joten halusimme kokeneiden nuorisotyönohjaajien mielipiteen paketin toimivuudesta. Lisäksi halusimme palautetta teatterin ammattilaisilta, jolla on näkemystä sekä draamasta että kristillisistä asioista, jotta saisimme kehitettyä draaman puolen paketissa mahdollisimman toimivaksi. Saimme palautetta neljältä henkilöltä.

Nuorisotyönohjaajilta ja teatterin ammattilaisilta saimme arvioinnin lisäksi hyviä kehittämissuhteita, joiden perusteella teimme parannuksia materiaaliin. Yleinen palaute paketista oli hyvää ja sitä aiottiin käyttää harjoitteita itsekin työssään. Esimerkiksi Heli Viksten mainitsi Ennakkoluulot-oppitunnin ja Ryhmäytymiskävely-harjoitteen sellaisiksi, joita tekisi mieli kokeilla. Yleisesti olimme puhuneet materiaalissa rippileiristä, vaikka paketti on tarkoitettu koko rippikouluun ja myös päiväkoulu muotoisiin rippikouluihin. Niinpä muokkasimme nämä kohdat. (Viksten 2015.)

Sevanto (2015) tykkäsi paketistamme ja siitä, että tällaista tehdään. Erityisesti hän piti ryhmäytymisosiosta. Sevanto kaipasi pakettiin osuutta virittäytymisestä ja lämmittelystä erityisesti oppituntien kohdalla. Laitoimme oppituntien ohjeisiin maininnan lämmittelystä. Lämmittelyksi sopii mielestämme mikä tahansa hieinan osallistavampi leikki eikä sen välttämättä tarvitse sisältää draamaa. Myös monet ryhmäytymisharjoitteet materiaalistamme sopivat hyvin lämmittelyksi op-

pitunneille, joten emme nähneet tarpeelliseksi näiden lisäksi lisätä erityistä lämmittelyosuutta materiaaliin. Sevanto piti materiaalia joissakin kohdissa myös liian yleistasoisena ja mainitsi että se sopii parhaiten isosille. Tavoitteemme on, että pakettia voi käyttää niin isoset kuin ohjaajat, joten harjoitteet on selitettävä mahdollisimman yksityiskohtaisesti.

Sevanto (2015) sanoi, että johdannossa mainittua menneisyyden haavojen kohtaamista tapahtuu harvoin tällaisissa työskentelyissä. Mielestämme menneisyyden nouseminen näissä harjoitteissa on kuitenkin mahdollista etenkin, koska nuoret vievät monissa harjoitteissa tilannetta itse eteenpäin, jolloin on vaikea ennustaa millaisia tilanteita ja kysymyksiä kohdataan. Haavojen esiin nouseminen ei siis ole todennäköistä, mikä on ollut tärkeää miettiä myös pakettia suunniteltaessa, mutta mielestämme siihen on kuitenkin syytä varautua.

Armollista elämää -oppituntiin lisäsimme kasteen Vikstenin palautteen perusteella, koska se on tärkeä osa kristityn elämää. Palautteen perusteella lisäsimme myös mahdollisuuden olla työtön kohtaan, jossa käydään läpi jokaisen elämäntilannetta. Viksten ehdotti myös, että Jeesus antaisi jotain konkreettista esimerkiksi leiman tai lapun uskon merkiksi, mutta mietittyämme ideaa, hylkäsimme tämän, koska emme halua antaa uskosta sellaista kuvaa, että se olisi jokin leima tai sen välttämättä näkisi ihmisistä ulospäin. (Viksten 2015.) Sevannon (2015) mielestä kysymys taivaaseen pääsemisestä kannattaisi jättää pois oppitunnista, jottei se muuttuisi mustavalkoiseksi rasti ruutuun asiaksi. Toisaalta luterilainen opetus pelastumisesta on hyvin selkeä. Vain uskomalla Jeesukseen voi pelastua. Kokemuksemme mukaan tämä seikka jää rippikoululaisille usein hämäräksi eikä armoa ymmärretä. Armollista elämää -oppitunnilla haluamme konkretisoida sitä asiaa, että vain usko vaikuttaa pelastumiseen.

Myös Ennakkoluulot-oppituntiin saimme hyvää palautetta, jonka perusteella muokkasimme ja lisäsimme rooleja. Saimme myös ehdotuksia esimerkiksi piiloolista, jossa henkilö näyttäisi joltain muulta mikä olisi oikeasti, mutta koimme sen sekoittavan oppituntia ja oikeastaan kaikissa rooleissa on kyse juuri tästä, että ihmiset ovat erilaisia, miltä ensisilmäyksellä päällepäin näyttää. Oppitunti

sai kehuja hyvistä kysymyksistä purussa, samoin syömisestä purun aikana tykättiin myös. (Viksten 2015; Sevanto 2015.)

Tukena haasteissa oppituntiin ehdotettiin lisäämään apukysymyksiä näytelmän kirjoittamisen tueksi. STILL-kuvien avulla tehtävään oppituntiin kaivattiin tarkempaa ohjeistusta, mikäli kuvia tehdään useampia. STILL-kuvasta tekniikkana ja purkukysymyksistä sekä vaihtoehtoista oppitunnin toteuttamisessa tykättiin. (Sevanto 2015.) Näiden pohjalta teimme muokkauksia oppituntiin.

Ryhmäytymiset ja hartaudet saivat hyvää palautetta sekä pieniä kehittämisehdotuksia. Teimme harjoitteisiin pieniä muokkauksia palautteen perusteella. Taideviesti-harjoitteen ohjeistus koettiin hankalana, ja se piti lukea monta kertaa, ennekuin ymmärrettiin, mitä siinä kuuluu tehdä. (Viksten 2015; Heikkilä 2015; Sevanto 2015.) Ohjeistus tuntui meistäkin hieman hankalalta, koska jono etenee takaa eteenpäin ja kuitenkin puhutaan ensimmäisestä ja viimeisestä. Myös meillä oli eri mielisyyksiä siitä, miten ohjeistus on selkeästi kerrottu. Lopulta saimme kuitenkin hiottua molempien mielestä selkeän version.

Loimaan teatterin ohjaaja Sari Äikää-Torkkeli antoi myös palautettu materiaali-paketista. Hänen palautteensa pohjalta selkeytimme Taideviesti- ja Perheen vuosi -harjoitteiden ohjeistusta. Esimerkiksi Perheen vuosi -harjoitteessa vaihdoimme ohjeistuksen järjestystä ja poistimme toistoa. Hänen palautteensa ansiosta, teimme myös pieniä muutoksia koko materiaalipaketin harjoitteiden ohjeistuksiin. (Äikää-Torkkeli 2015.) Työntekijöiltä erikseen pyytämämme palautteen lisäksi muokkasimme materiaaliamme opettajilta ja opponenteilta seminaareissa saamamme palautteen perusteella.

11 POHDINTA

11.1 Opinnäytetyön eteneminen

Olemme kokeneet mielekkääksi opinnäytetyön työstämisen ja varsinkin materiaalin kehittäminen oli meistä todella antoisaa. Saimme molemmat hyödyntää omaa osaamistamme ja luoda jotain uutta, mistä on hyötyä meille tuleville ammattilaisille, muille työntekijöille ja nuorille. Olemme myös syventäneet jo olemassa olevaa tietämystämme.

Molemmilla oli oma kiinnostus aihetta kohtaan. Prosessin aikana olemme päässeet testaamaan materiaalipaketin sisältöä muutamaa otteeseen, jonka seurauksena olemme huomanneet sen toimivuuden. Kaikkia harjoitteita emme ehtineet testaamaan, mutta saimme niistä palautetta virassa olevilta kirkon nuorisotyönohjaajilta. Palaute oli pääasiassa positiivista ja sisälsi hyviä kehittämissuhteita, joista osan otimme käyttöön ja osan hylkäsimme pohdittuamme niiden antamaa sisältöä suhteessa tavoitteisiin.

Opinnäytetyöprosessin aikana molemmilla on ollut omassa elämässä suuriakin muutoksia, mikä on aiheuttanut muutoksia opinnäytetyön etenemisessä. Kuitenkin syksyn 2015 aikana olemme laittaneet opinnäytetyön etusijalle, jotta saisimme sen ajoissa valmiiksi. Olemme työskennelleet säännöllisesti yhdessä ja molemmat ovat ottaneet vastuuta työstä. Alun perin tarkoitus oli tehdä materiaalipaketti keväällä 2015 valmiiksi ja testata sitä kesällä 2015 rippikouluissa, jolloin olisimme saaneet palautetta parhaalta mahdolliselta kohdeyleisöltä eli rippikoululaisilta itseltään, joita ajatellen paketti on ensisijaisesti tehty. Pääsimme kuitenkin testaamaan pakettia isoskoulutusleireillä, rippikoulun oppitunnilla ja nuortenillassa sekä pyysimme arviota paketista sekä kirkon alan, että teatterin ammattilaisilta.

Vaikka prosessin aikana on ilmennyt erimielisyyksiä, olemme pystyneet ratkaisemaan ne hyvässä hengessä sekä huomanneet, että on hyvä kun työstä voi keskustella toisen kanssa. Varsinkin materiaalipakettia luodessa huomasimme,

että oli tärkeää keskustella toisen kanssa harjoitteiden toimivuudesta. Kun harjoitteita tarkasteli kahdesta näkökulmasta, niin huomasimme paremmin sellaisia asioita, joita ei yksin huomioisi. Yhdessä tekemällä olemme saaneet materiaalin parhaaseen mahdolliseen muotoon.

Eniten kehitettävää paketissa oli palautteen perusteella sen selkeydessä. Tämän vuoksi selkeytimme isoa osaa harjoitteista ja saimme kirjoitettua ne ainakin jonkin verran selkeämpään muotoon. Selkeän ja helposti käytettävän paketin luominen olikin yksi tavoitteistamme ja ajattelemmekin, että lopullinen versio täyttää tämän tavoitteen. Jotkin harjoitteet ovat jo lähtökohtaisesti hieman monimutkaisia ja monelle työntekijälle sellaisia, mihin ei ole totuttu. Se voi aiheuttaa pientä kynnystä tarttua pakettiin ja käyttää sitä rippikoulussa.

Osa harjoitteista, varsinkin oppitunnit, ovat sellaisia, että ne täytyy lukea huolellisesti läpi ja sisäistää ennen kuin niitä voi käyttää rippikoululaisten kanssa. Kokemattomalle draaman käyttäjälle on eduksi, jos hän käyttää useampaa harjoitetta paketista esimerkiksi alkuvaiheen ryhmäytysharjoitteita ennen oppituntien ohjaamista. Tällä tavalla saa kuvaa myös ryhmästä ja siitä kuinka hyvin draamalliset menetelmät sopivat heille. Jos ryhmä ei lähde helppoihin ryhmäytysharjoitteisiin mukaan, kannattaa miettiä tarkkaan sopivatko draamalliset oppitunnit ryhmälle. Ajattelemmekin kuitenkin, että pakettia voi käyttää suurimmassa osassa rippikouluja, sillä niiden vaatima taso heittäytymiselle on hyvin joustava ja kiinni harjoitteisiin osallistujista itsestään. Alkuvaiheen ryhmäytysharjoitteiden kautta näkee myös helposti soveltuvatko paketin vaikeammat harjoitteet kuten oppitunnit ryhmälle. Ajattelemmekin, että alkuvaiheen ryhmäytysharjoitteita on turvallista kokeilla oikeastaan jokaisella ryhmällä.

11.2 Materiaalipaketin sisältö

Materiaalipakettimme ajatuksena oli tuoda draama helpommin käytettäväksi rippikouluissa edistämään nuorten oppimista oman oivaltamisen ja pohdinnan kautta sekä syventämään kokemusta käsiteltävistä asioista. Pakettimme onkin suunnattu nimenomaan rippikouluihin ja kaikki sen harjoitteet sisältävät draa-

maa. Paketti on myös sillä tavalla kattava, että sitä voi käyttää rippikoulun eri tilanteissa. Tällä halusimme tuoda draaman myös varteenotettavaksi vaihtoehdoksi toteuttaa opetusta. Opetuksissa on kokemuksemme mukaan käytetty draamaa jonkin verran, mutta monesti ne kerrat ovat jääneet vain kevyeksi välipaloiksi, joiden hyödyntäminen jää hyvin vähäiseksi. Usein niiden tavoitteet ovat myös epäselvät.

Haluamme tuoda draaman oikeaksi keinoksi toteuttaa tavoitteellista opetusta ja laajentaa sen käyttöä iltaohjelmien hauskanpidosta oppituntien mielekkääseen oppimiseen ja hartauksien hiljentymiseen. Harjoitteiden avulla tarjoamme nuorille sellaisia virikkeitä, että se mahdollistaa oman ajattelun käynnistymisen käsiteltävästä aiheesta. Tämä voi tapahtua joko keskustelemalla varsinaisen draamallisen osuuden jälkeen tai jo itse draaman aikana.

Ajattelemme, että paketti on monikäyttöinen. Kukaan tuskin tulee käyttämään sen kaikkia harjoitteita yhden rippikoulun aikana, eikä se ole paketin tarkoituksenaan. Paketista voi poimia juuri ne omasta mielestä kyseiselle ryhmälle sopivat ja itselle luontevat harjoitteet ja käyttää niitä. Harjoitteita on myös mahdollista soveltaa oman tarpeen mukaan ja tällaisen luovan työmuodon paketissa halusimme jättää myös työntekijälle luovuuden tilan. Työntekijä voi parhaiten omalla ammattitaidollaan arvioida mikä kyseiselle ryhmälle sopii ja tehdä harjoitteisiin muutoksia sen mukaan. Esimerkiksi hartauksissa halusimme tarjota vain pari erilaista keinoa käyttää draamaa, joita voi soveltaa mahdollisimman monien eri aiheeseen ja erilaisiin hartauksiin. Vaikka materiaalipakettimme onkin suunnattu rippikouluun, voi sitä käyttää myös muissa yhteyksissä. Esimerkiksi ryhmäytymisharjoitteet sopivat minkä tahansa ryhmän kanssa käytettäväksi. Myös oppitunnit ja hartaudet sopivat ainakin muussa seurakunnan toiminnassa hyödynnettäviksi.

Aiomme käyttää materiaalipakettia omassa työssämme jatkossa. Kun pääsemme testaamaan sitä rippikoulussa, kehitämme ja muokkaamme sitä tarvittaessa edelleen. Työmme alkuvaiheessa pohdimme teemmekö pakettiin oppitunteja, hartauksia ja ryhmäytymisharjoitteita vai teemmekö paketin, joka sisältää vain oppitunteja. Päädyimme kuitenkin kaikkia kolmea sisältävään pakettiin, koska

ne tukevat hyvin toisiaan ja paketista tuli näin monipuolisempi. Ryhmäytymis-
harjoitteilla on helppo päästä sisälle draaman maailmaan, jolloin sen käyttö op-
pituksilla ja hartauksissa on luonnollisempaa sekä nuorille, että työntekijöille.
Tämä ratkaisu mahdollisti myös sen, että isoksetkin voivat sitä käyttää.

11.3 Tavoitteiden täytyminen

Onnistuimme luomaan sellaisia oppitunteja, joiden avulla nuoret voivat oppia
ollen itse aktiivisia toimijoita. Kaikki harjoitteet paketissa ovat sellaisia, joissa
nuoret pääsevät itse vaikuttamaan tapahtumien kulkuun. Suurimmassa osassa
nuorten vaikuttamismahdollisuudet ovat niin isot, että rippikoulun ohjaajasta voi
tuntua vaikealta käyttää pakettia, koska kaikki tapahtuva ei ole omissa käsissä.
Uskomme, että nuoret kuitenkin innostuvat tästä aidosta vaikuttamisen mahdol-
lisuudesta, mikä tehostaa heidän oppimistaan ja pohdintaansa. Oppitunnit ovat
myös sellaisia, että nuorisotyönohjaajien on mahdollista käyttää niitä ohjeidem-
me mukaan ja haastattelemamme nuorisotyönohjaajat olivat myös osittain in-
nostuneita niistä. Testatessamme ennakkoluulot-oppituntia huomasimme, että
tämä harjoite aktivoi nuoria ja sai heidät ajattelemaan omaa toimintaansa ja
käyttäytymistään. Purkukeskustelussa nuoret veivät itse paljon keskustelua
eteenpäin pienten apukysymysten johdattelemana ja olivat selkeästi kiinnostu-
neita aiheesta sekä toimivat itse aktiivisesti. Nuorilla oli havaittavissa sisäistä
motivaatiota, mikä näyttäytyi syvällisenä keskusteluna ja oppitunnista innostu-
misena.

Mielestämme materiaalipaketti antaa paljon virikkeitä nuoren omalle pohdinnalle
eri näkökulmista. Varsinkin oppitunnit ja hartaudet ovat sellaisia, joiden tarkoitus
on herätellä nuoria ajattelemaan. Tietenkään kaikki harjoitteet eivät toimi jokai-
sen osallistujan kohdalla, mutta useat harjoitteet tarjoavat mahdollisuuden heit-
täytyä itselle sopivalla tasolla, jolloin ne ajatukset ja pohdinnat, joita kullekin
luonnollisesti tulee, voivat tulla mahdollisimman luonnollisesti ilman, että tarvit-
see jännittää varsinaista esiintymistä. Ryhmäytymisosio lisää ryhmän turvalli-
suutta ja edistää sitä kautta myös oppituntien ja hartauksien sujuvuutta, sillä
turvallisessa ryhmässä voi olla avoin ja heittäytyä avoimeen pohdintaan. Näin

eri harjoitteemme tukevat toisiaan ja suosittellemekin käyttämään useampaa harjoitetta samassa rippikoulussa.

Ryhmäytymisen tukeminen harjoitteidemme avulla oli myös yksi tavoite. Ryhmäytymisharjoitteet sisältävät kommunikaatiota ja vuorovaikutusta ryhmäläisten välillä eri muodoissa, mikä lisää ryhmädynamiikkaa. Esimerkiksi Sano mun sana -harjoitteessa tarvitaan yhteistyötä ja muiden auttamista, jotta jokainen saa sanansa sanotuksi. Näiden harjoitteiden oli tarkoitus olla myös sellaisia, että isoset pystyvät niitä käyttämään. Isosilta saamamme palautteen perusteella he pystyivät käyttämään harjoitteita ja niitä pystyi myös soveltamaan, mikä on tärkeää tällaisessa paketissa. Yksittäisten ryhmäytymisharjoitteiden vaikutusta ryhmäturvallisuuteen on vaikea arvioida, koska ryhmäturvallisuus muodostuu niin monesta asiasta, mutta saamamme palautteen ja oman arviomme mukaan ryhmäytymisharjoitteet tukevat turvallista ryhmää hyvin ja eri vaiheen ryhmäytymisen antaa siihen lisää ulottuvuutta ja auttaa isosia ja työntekijöitä arvioimaan kulloisellekin hetkellä harjoitteen sopivuutta. Lisäksi ryhmäytymisharjoitteet sisältävät erilaisia tekniikoita, joissa huomioidaan niin fyysinen kuin henkinenkin turvallisuus. Osa harjoitteista vaatii pientä ongelmanratkaisua ja yhteistyötä tavoitteeseen pääsemiseksi.

Kokeillessamme Äänimaisema-hartautta, se ei toiminut kovin hyvin, koska tekstissä oli melko vähän kuvailevaa tekstiä ja lukeminen oli liian vauhdikasta. Uusinta versiota hartauksista emme ole päässeet testaamaan käytännössä. Ajatellaan kuitenkin, että niiden kautta nuorille tarjoutuu tilaisuus syventyä Raamatun teksteihin. Toki nuori voi jättää tämän mahdollisuuden käyttämättä. Tällaiset hartaudet, joita nuoret eivät kenties ennen ole kokeneet, voivat hyvinkin avata nuorille uusia väyliä olla kosketuksissa pyhän kanssa. Hartauksiemme lähtökohtana on Raamattu, kuten Enckellin ja Pruukin mielestä pitääkin. Tavoitteemme oli tuoda tekstit lähelle nuoren elämää, mikä mielestämme tapahtuu varsinkin omaa elämää koskevilla apukysymyksillä, mutta myös itse Raamatun tapahtumien kautta. Todella monet tapahtumat Raamatussa ja varsinkin niiden sisältämät tunteet ja ihmisen sisäinen maailma ovat nykyään hyvin samanlaisia kuin Raamatun kirjoittamisen aikaan. Siksi tekstiä on mielestämme turha siirtää liikaa nykyaikaan muokkaamalla sitä, koska tällaiset yritykset ovat yleensä mel-

ko väkinäisiä ja tekstien syvyys kärsii siitä. Äänimaisema-hartaus tukee myös ryhmän ryhmäytymistä, koska yksi sen tärkeä piirre on, että jokainen saa käyttää ääntään ryhmässä.

Saimme paketista palautetta sekä isosilta että nuorisotyönohjaajilta ja kaikkien mielestä se oli kohtuullisen selkeä. Saimme myös palautetta, että pakettia olisi hyvä selkeyttää. Selkeytimmekin sitä useasta kohdasta, mikä oli joidenkin harjoitteiden kohdalla hankalaa, koska näissä harjoitteissa on niin paljon tapahtumia, että niiden selkeä ohjeistaminen on vaativaa. Lisäksi vaikeuksia tuottivat erilaiset näkemykset selkeydestä. Lopulta saimme paketista kuitenkin selkeämmän ja toivomme, että sitä olisi mahdollisimman helppo ja luonteva hyödyntää.

11.4 Oma oppiminen

Materiaalipakettia työstäessä oma kiinnostus aihetta kohtaan on kasvanut ja olemme innokkaita vielä kehittämään materiaalipakettia eteenpäin. Meitä kiinnostaa myös mahdollisuus muokata materiaalipakettia niin, että sitä pystyisi käyttämään eri-ikäisten parissa. Miten draaman keinoin voitaisiin opettaa kristinuskoa lapsille, aikuisille ja vanhuksille? Koska materiaalipakettimme sisältää oppitunteja, hartauksia ja ryhmäytymisharjoitteita, niin pelkkiä oppitunteja sisältävälle draamaa hyödyntävälle materiaalipaketille olisi varmasti myös käyttöä. Voimme suositella sellaisen tekemistä opiskelijalle, jota aihe kiinnostaa.

Rippikouluihin on olemassa paljon erilaisia materiaalipaketteja niin ryhmäytymiseen, hartauksiin kuin oppitunteihinkin. Lisäksi draamaharjoitteita on myös paljon erilaisiin tilanteisiin. Varsinaista rippikouluun suunnattua pakettia, joka kattaa näin laajasti rippikoulun eri osa-alueet ja käyttää työvälineenä draamaa, ei kuitenkaan ole olemassa ennen meidän työtämme.

Opinnäytetyöprosessin aikana, olemme joutuneet miettimään rippikouluun liittyviä asioita monesta eri näkökulmasta. Erityisesti ryhmäturvallisuus on herättänyt meissä uusia ajatuksia siitä, millaiset harjoitteet rippikoulussa ovat hyviä ja edis-

tävät rippikoulun tavoitteita. Usein rippikouluissa on tullut käytettyä harjoitteita ilman, että on miettinyt kuinka ne sopivat ryhmäprosessin kyseiseen vaiheeseen. Tämän työn kautta meille selkeni, kuinka tärkeää on miettiä ja tehdä arviota harjoitteiden sopivuudesta, jotta ne ajavat asiaa eteenpäin eivätkä aiheuta päinvastaista reaktiota. Draama on meille itsellemekin ollut usein rippikoulussa vain iltaohjelmien ja ryhmäytymisen työvälineenä. Opinnäytetyön kautta kuitenkin löysimme sellaisia keinoja, joiden kautta draaman avulla voi toteuttaa tavoitteellista opetusta ja olla yhteydessä Jumalaan.

Opinnäytetyöprosessi opetti meille myös paljon yhteistyöstä. Emme tunteneet toisiamme ennen opinnäytetyön tekemistä. Hyvin pian huomasimme, että meillä on melko erilaiset tavat työskennellä. Näiden eroavaisuuksien kanssa kamppailimme puolisen vuotta työn edetessä hitaasti. Lopulta löysimme kuitenkin sellaisen työskentelytavan, joka sopi molemmille. Se oli molemmille uusi tapa tehdä työtä, mutta se toimi hyvin meille ja meidän luonteillemme. On myös hienoa huomata, kuinka yhteistyö erilailla työskentelevien ihmisten kanssa voi sujua melko saumattomastikin, kun löytää oikeat keinot työskennellä ja on valmis tekemään kompromisseja. Tärkeää on myös uskaltaa heittäytyä sellaiseen, jota ei täysin tunne, koska sitä kautta usein oppii eniten. Uskomme, että opinnäytetyöprosessin parissa tekemästämme yhteistyöstä on hyötyä meille molemmille työskennellessämme erilaisissa tiimeissä.

LÄHTEET

- Aalto, Mikko 2000. Ryppäästä Ryhmäksi turvallisen ryhmän rakentaminen. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Ahonen, Markus & Jalava, Juuso 2013. Taiteen ja luovan ilmaisun hyödyntäminen lasten ja nuorten psykiatrisessa osastohoidossa. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.
- Itkonen, Marko; Johansson, Eeva; Nurmi, Suvielise & Salminen, Teemu 2014. Draamattu. Helsinki: PTK – poikien ja tyttöjen keskus.
- Elämä-usko-rukous rippikoulusuunnitelma 2001
- Enckell, Lisa 2007. Kuunteleeko kukaan puhettasi? Kuinka saada viesti perille. Helsinki: Kotimaa-Yhtiöt Oy/ Kirjapaja 2007.
- Evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuskirjat 2003. Helsinki: Kirkon keskusrahasto.
- Gassmann, Günther; Hendrix, Scott 2005. Johdatus kristilliseen tunnustukseen. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Haapaniemi, Rauno & Raina, Liisa 2014. Rakenna oppiva ryhmä. Pedagogisen viihtymisen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus
- Heikkilä, Joni 2015. Johtava kirkon nuorisotyönohjaaja, Loimaan seurakunta. Loimaa. Henkilökohtainen tiedonanto 19.10.
- Hiilamo, Heikki & Hiilamo, Kirsi 2007. Apua? Lähimmäisyyden perusteet. Helsinki: Kirjapaja
- Hiltunen, Jutta; Kentta, Teemu & Piironen, Taru 2014. Diakoniakasvatus. Työskentelyitä lähimmäisenrakkauden puolesta. Pieksämäki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.
- Huovinen, Eero 1999. Katekismus.
- Järvikangas, Enni & Kaikkonen, Hanna-Katariina 2013. Hyvää iltaa! Rippikoulun iltaohjelmia tavoitteellistava materiaali Kouvolan seurakunnalle. Kauniainen: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.
- Karkkulainen, Marjatta 2011. Siivet selkään, draamakengät jalkaan - Kohtaamisia draaman pedagogisilla näyttämöillä. Helsinki: Draamatyö 2011.
- Kauppi, Reijo A. 2007. Ihmisen tapa oppia Johdatus sosiokonstruktiviseen oppimiskäsitykseen. Juva:PS-kustannus.

- Koivusalo, Hilikka & Salenius, Hannele 2012. Kehittämishanke: Aistit avoinna oppimaan. Opettajaopiskelijoiden oppimistyylit ja havainnoillistaminen. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Opinnäytetyö.
- Kopakkala, Aku 2008. Porukka, jengi, tiimi. Ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Koponen, Pia 2004. Improkirja, Mitä yhteistä on filosofialla, pullopersesialla ja vapaalla pudotuksella? Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Kopperi, Kari 2007. Miksi rakastaa lähimmäistä? Teoksessa Kari Latvus & Antti Elenius (toim.) Auttamisen teologia. Helsinki: Kirjapaja. 143–157.
- Köykkä, Arto 2014. Nuorisotyön alkeet ja jatko. Helsinki: Lasten keskus ja Kirjapaja
- Loimaan seurakunta A i.a. Viitattu 6.10.2015.
<http://www.loimaanseurakunta.fi/default.asp?id=35DCD3F7-FC914A3388B3-039AFB8B102F>
- Loimaa seurakunta B i.a. Viitattu 6.10.2015.
<http://www.loimaanseurakunta.fi/default.asp?id=8E19F049-1E7A4515A362-039553E7F848>
- Loimaan seurakunta C i.a. Viitattu 6.10.2015.
<http://www.loimaanseurakunta.fi/default.asp?id=8D58E1FA-A3E048F78660-A37ECAC96648>
- Loimaan seurakunta D i.a. Viitattu 6.10.2015.
<http://www.loimaanseurakunta.fi/default.asp?id=E4E0C9CA-3F1E4FEDAA8D-19597071D470>
- Löhönen, Lasse; Savolainen, Siiri; Pesti, Oona 2014. Raamattua toiminnallisesti laupias samarialainen. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Kopio tekijän hallussa.
- Mäki, Silja 2009. Itsetuntoa ja inspiraatiota draamasta. Teoksessa Pirjo Arvola & Silja Mäki (toim.). Tarina tukee lasta opas lasten ja nuorten kirjallisuusterapiaan 2. Toimittanut Pirjo, Arvola; Silja, Mäki. Porvoo: WS Bookwell Oy, 254–257.
- Nivala, Elina; Saastamoinen Mikko 2010. Nuorisokasvatuksen teorian kohde ja konteksti. Teoksessa Elina Nivala & Mikko Saastamoinen (toim.).

- Nuorisokasvatuksen teoria- perusteita ja puheenvuoroja. Helsinki: Yliopistopaino, 10–11.
- Nurmi, Jari-Erik; Ahonen, Timo; Lyytinen, Heikki; Lyytinen, Paula; Pulkkinen, Lea & Ruoppila, Isto 2006. Ihmisen psykologinen kehitys. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy
- Owens, Allan & Barber, Keith 2010. Draamakompassi : prosessidraaman suunnittelu, käytännön työskentely, arviointi ja reflektointi. Helsinki: Draamatyö.
- Partanen, Tiina & Suihkonen, Minna 2010. Armollinen seksuaalisuus. Materiaalipaketti rippikouluun sekä nuorten kanssa työskenteleville. Piek-sämäki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.
- Pruuki, Lassi 2008. Ilo opettaa tietoa, taitoa ja työkaluja. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Pruuki, Lassi 2010. Rippikoulun pikkujättiläinen. Helsinki: LK-kirjat/ Lasten Keskus Oy.
- Puolimatka, Tapio 2005. Aktiivinen oppija oppii. Teoksessa Terhi Paananen & Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. 175–188.
- Raamattu. Suomen evankeli-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Repo-Kaarento, Saara 2007. Innostu ryhmästä. Miten ohjata oppivaa yhteisöä. Vantaa: Dark Oy
- Sevanto, Antti 2015. Taiteellinen johtaja, Teatteri kumbe. Helsinki. Henkilökohtainen tiedonanto. 27.10.
- TEKO Terve koululainen. Viitattu 2.3.2015.
<http://www.tervekoululainen.fi/elementit/ilmapiirijapelisaannot/ryhma-liikunnanilonvalineena/turvallinenryhma>
- Turun arkkhiippakunta. Viitattu 6.10.2015.
<http://www.arkkihiippakunta.fi/etusivu/seurakunnat/>
- Viksten, Heli 2015. Kirkon nuorisotyönohjaaja, Olarin seurakunta. Espoo. Henkilökohtainen tiedonanto 16.10.
- Äikää-Torkkeli, Sari 2015. Ohjaaja, Loimaan teatteri. Loimaa. Henkilökohtainen tiedonanto 14.10.

Draamaa riippikouluun

Tekijät: Tero Heikkilä ja Elina Mäkilä

Kuvaaja: Mikko Varjokorpi

Malli: Aamu Varjokorpi

Kiitokset: Lasse Löhönen, Oona Pesti, Siiri Savolainen, Kiisi Isotalo, Antti Sevanto, Heli Viksten ja Sari Äikää-Torkkeli

Sisältö

Sinulle.....	5
Oppitunnit	6
Armollista elämää	7
Ennakkoluulot	11
Tukena haasteissa	14
Ryhmäytyminen (alkuvaiheen ryhmäytys).....	17
Yhteinen kuva	18
Ryhmäytymiskävely	19
Liikenneuhka	20
Keski- ja loppuvaiheen ryhmäytys.....	21
Sano mun sana	22
Dialogi sanoista	23
Taideviesti	24
Automatka	26
Perheen vuosi	28
Hartaudet	30
Äänimaisema	31
Hiljainen rooli	33
LIITTEET	35
Liite x: Rooli- ja ohjelaput (Ennakkoluulot)	35

Sinulle

Tämä vihkonen on suunnattu ohjaajille ja isosille avuksi rippikoulutyöhön. Se pitää sisällään erilaisia oppitunteja, hartauksia ja ryhmäytymisharjoitteita, joissa hyödynnetään draamaa työvälineenä. Kaikki materiaalit ovat sovellettavissa oman tarpeen ja ryhmän mukaan. Vihkoa käytettäessä kannattaa arvioida ryhmän kyky heittäytyä, sillä kaikki harjoitteet eivät sovellu esimerkiksi kovin ujolle ryhmälle. Sen sijaan aktiiviselle ryhmälle, jonka on hankala pysyä paikallaan istumassa, vihkonen tarjoaa oivallisen keinon saada heidät keskittymään ja sisäistämään asioita. Draama tarjoaa keinon tarkastella asioita sellaisesta näkökulmasta, joka lähtee nuorista ja johon esimerkiksi luennoilla ei välttämättä päästä.

Draamaa käytettäessä ryhmän turvallisuus on tärkeässä asemassa. Ohjaajan on arvioitava aina draamaharjoitteita käyttäessään ryhmäläisten luottamus toisiin ja voiko ryhmä heittäytyä turvallisesti harjoitteeseen. Olemme jakaneet ryhmäytymisen kahteen osioon leirin etenemisen perusteella, mutta tämä jako on vain suuntaa antava, eikä sitä tule orjallisesti noudattaa.

Draamaa tehtäessä on aina otettava huomioon, että se saattaa herättää osallistujissa yllättäviä reaktioita esimerkiksi menneisyyden haavoista. Siksi onkin tärkeää, että tilanteissa on aina yksi työntekijä, joka voi lähteä keskustelemaan nuoren kanssa, mikäli tämä poistuu tilanteesta. Tällaisessa tilanteessa nuorta ei saa jättää yksin.

Tällä vihkosella haluamme tuoda käsiteltävät asiat lähelle nuoria niin, että ne koskettavat heidän kokemusmaailmaansa ajatusten ja tunteiden tasolla. Toivomme, että vihkosesta on apua ja iloa rippikouluissa niin ohjaajille, isosille kuin rippikoululaisillekin.

Mukavaa rippikoulua ja Pyhän Jumalan siunausta toivottavat Tero Heikkilä ja Elina Mäkilä.

Oppitunnit

Oppitunnit ovat oleellinen osa rippikoulua. Draaman avulla pystytään havainnoimaan montaa asiaa ja tarjoamaan nuorille oivaltamisen mahdollisuuksia. Draaman avulla voidaan nähdä asioita hieman toisenlaisesta näkökulmasta. Draama työvälineenä voi edistää varsinkin niiden nuorten oppimista, jotka oppivat paremmin tekemällä kuin kuuntelemalla. Vihkosesta löytyvät aiheet ovat armo ja lähimmäisenrakkaus, koska kristinusko perustuu armoon ja lähimmäisenrakkaudella voimme konkreettisesti elää uskoa todeksi.

Vihkosesta löytyvien oppituntien on tarkoitus olla mukaansatempaavia, hauskoja ja opettavaisia. Oppituntien onnistuminen on paljon kiinni, siitä kuinka aktiivisesti nuoret niihin osallistuvat. Tarkoitus ei ole kaataa tietoa suoraan nuorten päähän, vaan saada heidät ymmärtämään asiat oman oivaltamisen kautta. Tähän oppitunnit antavat virikkeitä. Ennen varsinaista oppituntia kannattaa ryhmää lämmitellä tällaiseen toimintaan jonkun leikin tai esimerkiksi tämän vihkosen ryhmäytysharjoitteen avulla. Näin nuorten on helpompi heittäytyä heti alusta myös itse oppituntiin.

Draaman käyttäminen oppitunneilla ei vaadi ohjaajalta minkäänlaista teatterikokemusta tai erikoisosaamista. Oppitunnit on suunniteltu niin, että myös nuorten on helppo lähteä mukaan. Draaman käyttäminen ryhmän kanssa kannattaa kokeilla esimerkiksi helpoilla ryhmäytymisharjoitteilla ennen kuin pidetään hieman haastavampia oppitunteja. Oppitunteihin on syytä tutustua huolella ennen niiden vetämistä rippikoululaisille.

Armollista elämää

Kesto: 60 minuuttia

Tarvikkeet: Jeesuksen vaatteet, esimerkiksi alba

Ryhmälle ohjeistetaan aluksi, että he elävät koko elämän läpi pienessä hetkessä. He voivat vapaasti tehdä valintoja luoden ihmissuhteita, kokien tunteita ja tehden valintoja. Nuori voi tehdä tässä hetkessä itselleen sellaisenkin elämän, jota ei todellisuudessa haluaisi. Nuori voi keksiä rajunkin elämän, mutta häntä ei tulisi kuitenkaan rajoittaa ideoissaan. Hetken aikana ei tietenkään saa satuttaa ketään ja se kannattaa mainita ohjeistuksessa. Annettujen ohjeistusten lisäksi tässä elämässä voi tehdä paljon muitakin asioita, mitä ikinä keksiikään. Tärkein asia heidän elämässään on kuitenkin se, että heidän tiensä johtaa taivaaseen. Tätä asiaa on painotettava erityisesti ja siitä on hyvä mainita useaan kertaan alussa ja hetken aikana, jottei se unohdu. Tämä osa opetuksesta on hyvä pitää sen jälkeen, kun synnistä ja armosta on jo kerrottu.

Hetken ohjaamiseen tarvitaan ohjaaja ja esimerkiksi isonen tai toinen ohjaaja esittämään Jeesusta. Jeesuksen esittäjä voi pukeutua esimerkiksi albaan ja kaikille kerrotaan, että tämä on Jeesus. Jeesus kiertää ryhmässä kohdaten ihmisiä rakastavasti ja hakeutuen erityisesti yksinäisten, surullisten ja sellaisten luo, joilla menee elämässä huonosti. Jeesus voi myös olla välillä paikoillaan ja odottaa, että häntä lähestytään. Jeesus käy vähintään kerran hetken aikana kutsumassa jokaista omakseen esimerkiksi kysymällä haluaako ihminen uskoa häneen.

Hetken edetessä ohjaaja lukee seuraavat kursivoidulla kirjoitetut tekstit ohjeeksi ryhmälle, niin, että ohjeiden välissä ryhmä saa toteuttaa annettua ohjetta. Ohjeiden välissä on annettava riittävästi aikaa, jotta taivaaseen päätyminen etsimiselle jää myös aikaa. Ryhmän aktiivisuudesta riippuen sopiva aika toteuttaa annettua ohjetta on puolesta minuuttista muutamaan minuuttiin.

”Seuraavaksi tulette elämään elämän läpi syntymästä kuolemaan. Voitte tehdä paljon valintoja elämässänne, mutta saatte ohjaajalta tietyt raamit ja tapahtumat

elämääne. Näiden ohjeiden lisäksi saatte vapaasti rakentaa elämääne ja elää sitä esittämällä sekä kohtaamalla toisia ja keskustelemalla muiden kanssa omasta roolista ja elämäntilanteesta käsin. Tärkeintä teidän elämässänne on, että tienne johtaisi taivaaseen.”

”Olette juuri syntyneet. Olette siis vauvoja. Vauvat eivät osaa vielä puhua tai kävellä. Esittäkää vauvoja.”

”Tänään teillä on kastejuhla ja teidät kastetaan. Kasteessa Jumala lahjoittaa ihmiselle anteeksiannon synneistä ja pääsyn taivaaseen kaikille, jotka uskovat Jeesukseen. Ottakaa vauvalle sopiva ilme kastekuvaanne ja näyttäkää se vieriselle kaverille.”

”Opite pikkuhiljaa ottamaan ensimmäisiä askeleita ja sanomaan ensimmäisiä sanoja. Tehkää niin.”

”Olette 3-vuotiaita, eli uhmaikäisiä. Uhmaikäinen haluaa saada oman tahtonsa aina kaikessa läpi. Käyttäytykää kuin uhmaikäinen”

”Menette kouluun ensimmäiselle luokalle ja tapaatte paljon uusia ihmisiä. Löydättekö sieltä kavereita?”

”Vanhemmat laittavat teidät harrastamaan uutta lajia. Etsikää pari ja keksikää toisillenne harrastukset. Aloittakaa teille keksityt harrastukset.”

”Eräänä päivänä huomaatte tyttöjen tai poikien kiinnostavan sinua aivan uudella tavalla. Miten reagoitte tähän? Kuinka saisitte ihastuksenne huomion?”

”Koette elämässä vastoinkäymisen. Etsikää pari ja keksikää toisillenne vastoinkäyminen. Miten reagoitte? Mistä haette apua?”

”Menette rippikouluun ja kuulette paljon uutta asiaa Jumalasta. Miten reagoitte tähän?”

”Päätätte peruskoulun. Mitä teette sen jälkeen? Lukio vai ammattikoulu? Mikä ala ja miksi? Vai teettekö jotain ihan muuta? Kertokaa tämä kavereillenne.”

”Koette elämässä iloisen yllättävän asian. Etsikää pari ja keksikää toisillenne iloiset asiat. Reagoikaa niiden mukaan”

”Olette kenties jo opiskelleet ammattiin tai aiotte vielä lähteä kouluttautumaan lisää. Olette ehkä siirtyneet jo työelämään tai olette työttömänä. Olette elämässä jo hyvin eri vaiheissa. Keksikää parin kanssa kolme asiaa, jotka haluatte saavuttaa elämässä, unelmasi, ja miettikää miten niitä kohti voisi päästä.”

”Elämässä ei kannata tehdä merkityksettömiä asioita. Menkää unelmianne kohti.”

Tähän kannattaa jättää pidempi väli, mikäli ryhmä esittää aktiivisesti elämäänsä.

”Olette tulleet vanhoiksi, ehkä 60-, 70- tai 90-vuotiaiksi ja tiedostatte, että elämä on vääjäämättä kulkemassa kohti loppuaan. Mitä haluatte vielä tältä elämältä? Mitä tapahtuu kuoleman jälkeen? Oletteko muistaneet alkuperäisen tehtävän, taivaaseen pääsyn. Toimikaa niin, että voitte lopulta olla mahdollisimman tyytyväinen elämäänne.”

”Viimein tulee teidän viimeinen päivänne ja kuollette, kuka sairastumalla, kuka tapaturmaisesti kuka mitenkään. Kuolkaa ja siirtykää piiriin istumaan.”

Purku:

Piirissä keskustellaan äsken koetusta. Miltä tuntui? Mikä oli helppoa? Mikä haastavaa? Olisitko päässyt äsken eletyn kuvitteellisen elämän perusteella taivaaseen? Miksi?

Kysymysten avulla käydään läpi armon merkitystä. Jos vastaukset eivät tule ryhmäläisiltä, ohjaaja kertoo, että taivaaseen pääse uskomalla Jeesukseen.

Teoilla ei ole sen asian kannalta merkitystä. Jeesus antaa uskon lahjana meille ja ainut mitä voimme tehdä on kieltäytyä ottamasta sitä vastaan.

Ennakkoluulot

Kesto: 45-60 minuuttia

Tarvikkeet: Roolilaput (Liite x), teippiä, pientä syötävää purkutilanteeseen

Ryhmälle jaetaan roolilaput (Liite x), jotka he kiinnittävät rintaansa teipillä katsoomatta omaa rooliaan. Heille jaetaan myös pienet ohjelaput samasta liitteestä, jossa on stereotyyppisiä ajatuksia roolien käyttäytymiselle tiettyjä ihmisiä kohtaan helpottamaan työskentelyyn ryhtymistä. Roolit voi tulostaa useamman kerran riippuen ryhmän koosta. Ei haittaa, vaikka useammalla on sama rooli.

Osallistujat alkavat liikkua tilassa ja kohdata ihmisiä kuten he kohtaisivat sellaisia ihmisiä kuin muiden rinnassa olevissa lapuissa lukee. Ihmiset toimivat siis omien ennakkoluulojensa ja lapussa annettujen ennakkoluulojen mukaisesti. Tarkoituksena ei ole selvittää omaa roolia, mutta vaikka se paljastuisikin hetken aikana, se ei haittaa.

Yksi isonen tai ohjaaja ottaa roolikseen Jeesuksen, joka kohtaa ihmisiä ennakkoluulottomasti ja avoimesti, kaikkia rakastaen. Kiertäminen rooleissa kestää noin 15 minuuttia. Mikäli keskustelu hiipuu ennen tätä, voi ohjaaja kehottaa ihmisiä etsimään sellaisen henkilön, jonka kanssa tulisi parhaiten toimeen tai sellaisen, jonka kanssa huonoiten ja keskustelemaan hänen kanssaan.

Purku:

Ennen äskeistä hetkeä tai sen aikana on laitettu valmiiksi eri tila, jonne on katettu pientä syötävää pöydälle tai lattialle, mielellään piirin keskelle. Tämä voi olla esimerkiksi välipala tai vain pientä naposteltavaa. Kun osallistujat ovat asettuneet istumaan, ohjaaja lukee Raamatusta seuraavan kohdan:

Kun Jeesus kaupungista lähtiessään kulki tulliaseman ohi, hän näki Matteus-nimisen miehen istuvan siellä. Jeesus sanoi hänelle: "Seuraa minua", ja hän nousi ja lähti seuraamaan Jeesusta. Jeesus oli sitten aterialla hänen kodissaan. Sinne tuli myös useita publikaane-

ja ja muita syntisiä, ja he aterioivat Jeesuksen ja hänen opetuslastensa kanssa. Tämän nähdessään fariseukset sanoivat Jeesuksen opetuslapsille: "Kuinka teidän opettajanne syö yhdessä publikaanien ja muiden syntisten kanssa!" Jeesus kuuli sen ja sanoi: "Eivät terveet tarvitse parantajaa, vaan sairaat. Menkää ja tutkikaa, mitä tämä tarkoittaa: 'Armahtavaisuutta minä tahdon, en uhrimenoja.' En minä ole tullut kutsumaan hurskaita, vaan syntisiä."

Tämän jälkeen Jeesus-roolin ottanut henkilö kutsuu kaikki syömään yhdessä hänen kanssaan.

Samalla kun syödään, puretaan äsken koettua. Aluksi on hyvä kehottaa osallistujia keskustelemaan vieruskaverin kanssa, jonka jälkeen ajatuksia kootaan yhteisesti. Purku kannattaa käydä kysymys kerrallaan, niin että ensin keskustellaan parin kanssa yhdestä kysymyksestä ja kerätään yhteiset kommentit, minkä jälkeen siirrytään seuraavaan kysymykseen. Hyviä kysymyksiä keskusteluun ovat esimerkiksi seuraavat:

- Miltä tuntui, kun ihmiset kohtasivat sinut ennakkoluuloisesti?
- Miltä tuntui kohdata itse muita ennakkoluuloisesti/Millaisia ennakkoluuloja löysit itsestäsi?
- Miltä tuntuu se, että Jeesuksella ei ole ennakkoluuloja?
- Mikä on sellainen piirre, jonka ihmiset ensimmäisenä huomaavat sinusta tutustuessaan sinuun ensimmäisen kerran?
- Miten voisin muuttaa omia ennakkoluulojani muita kohtaan?

Tukena haasteissa

Kesto: 60 minuuttia

Tarvikkeet: Kyniä ja paperia

Tarvittaessa ohjaajalla voi olla kynä ja lappuja, joihin hän kirjoittaa valmiiksi kuvien aiheet, jotka jakaa ryhmälle. Oppitunnin voi suorittaa kahdella eri tavalla ryhmän mukaan. Kuvien muodostaminen on helpompi ja näytelmän tekeminen haastavampi versio.

Aiheita kuviin tai näytelmiin voivat olla esimerkiksi kiusaaminen, yksinäisyys, läheisen menetykset, itsetunto-ongelmat, päihderippuvuus, peliriippuvuus, väkivaltaisuus ja vammautuminen. Aiheita voi keksiä lisää tai muuttaa tarpeen mukaan.

Kuvien muodostaminen:

Nuoret siirtyvät isosryhmiin tai heidät jaetaan ryhmiin. Ryhmissä he muodostavat STILL -kuvat annetusta ongelmasta. Tässä kohtaa voi isonen olla apuna.

STILL -kuvalla tarkoitetaan kuvaa jossa nuoret ovat ”jäädetyttyinä” paikoillaan. He siis itse suunnittelevat miten kuvassa ovat. Nuorille annetaan valmiiksi kuvan aihe, jossa on jokin ongelma. Näin estetään se, että kaikki ryhmät eivät tee samasta aiheesta kuvia. Nuorille annetaan riittävästi aikaa suunnitella kuvansa. Yhden ryhmän tilanne voi koostua joko yhdestä tai useammasta kuvasta. Mikäli tehdään useampi kuva, kuvataan ongelman syntymistä ja siihen päätyksen vaiheita. Ongelmaa ei kuitenkaan ratkaista vielä kuvien avulla.

Ohjaaja ohjaa muut istumaan puolikaareen asetetuille tuolille tai lattialle yhteen kohtaan ja pyytää heitä sulkemaan silmänsä. Sillä aikaa ryhmä muodostaa kuvansa. Kun he ovat valmiita, ohjaaja antaa muille luvan avata silmänsä. Kuvaa katsotaan hetki. Nuoria ohjeistetaan sulkemaan uudestaan silmänsä, jolloin ryhmä muodostaa uuden kuvan, mikäli kuvia on useampia. Viimeisen kuvan jälkeen, kun silmät on suljettu, ryhmä tulee myös istumaan. Kun ohjaaja pyytää avaamaan silmät, keskustellaan siitä, mitä kuvassa nähtiin.

Kuvassa olevat voivat kertoa, miltä tuntui olla kuvassa ja katsojat taas katsojan näkökulmasta. Ohjaaja on keskustelussa mukana ja esittää kysymyksiä. Hän on tukena ja auttaa keskustelun etenemisessä. Apukysymykset ovat vihossa näytelmän ohjeistuksen jälkeen.

Näytelmän tekeminen:

Haasteellisemmassa versiossa nuoret muodostavat ryhmän ja heille annetaan aiheet, mutta nuorten tulee kirjoittaa aiheesta pieni tarina jonka he esittävät muille. Tarinaan kirjoitetaan ongelmaan johtaneet syyt ja se miten ongelma vaikuttaa itseän ja muihin. Kirjoittamisen avuksi nuorille voidaan antaa kysymyksiä: Missä tilanne tapahtuu? Keitä siinä on paikalla? Mistä kaikki alkaa? Minkälainen käänne tilanteessa tapahtuu? Miten ongelma vaikuttaa ihmisen elämään?

Nuorten ei tule kirjoittaa ratkaisua valmiiksi, vaan ratkaisu ja apu mietitään yhdessä ryhmän kanssa keskustellen. Kohtauksissa toimitaan siis aivan samalla tavalla kuin kuvien luomisessa, ainoana erona on että muut eivät katsokaan kuvia vaan he katsovat muiden esittämän kohtauksen.

Näytelmässä olevat voivat kertoa, miltä tuntui esittää ja katsojat taas omasta näkökulmastaan. Ohjaaja on keskustelussa mukana ja esittää kysymyksiä. Hän on tukena ja auttaa keskustelun etenemisessä.

Näissä tilanteissa ohjaajan tulee olla tietoinen, että keskustelut saattavat mennä mihin suuntaan tahansa ja nuoret saattavat myös ruveta kertomaan oman elämänsä arkoja kokemuksia.

Esimerkkejä kysymyksistä:

- ”Mitä kuvassa/näytelmässä tapahtui?”
- ”Miten te auttaisitte tai mitä tekisitte tässä tilanteessa?”
- ”Näkyykö tällaisia tilanteita teidän arkielämässä?”
- ”Miksi näihin tilanteisiin on vaikea puuttua?”
- ”Miten haluaisitte, että teitä autettaisiin?”
- ”Miltä tuntuu kun saa apua ja tukea?”
- ”Miltä tuntuu kun saa auttaa jotain toista?”

Ryhmäytyminen (alkuvaiheen ryhmäytys)

Ryhmäytymisellä tarkoitetaan turvallisen ryhmän luomista. Turvallisessa ryhmässä jokainen uskaltaa olla oma itsensä ja jokainen ryhmän jäsen otetaan mukaan. Ryhmäytyminen on koko rippikoulun kestävä prosessi. Alussa ryhmäytymisharjoitukset ovat helppoja, eivätkä vaadi suurta heittäytymistä, jotta jokainen voi turvallisesti osallistua niihin. Kun rippikoulun edetessä porukka alkaa tuntea toisiaan paremmin, voivat ryhmäytymisharjoituksetkin vaatia enemmän heittäytymistä.

Vihkosesta löytyvissä ryhmäytymisharjoitteissa on hyödynnetty draaman keinoja. Draama työvälineenä on avoin tapa työskennellä, ja onkin hyvä muistaa, että siinä ei voi tehdä mitään väärää. Isosten ja työntekijöiden kannattaa toimia esimerkkinä harjoitteissa rohkaistakseen myös nuoria osallistumaan.

Ensimmäiset harjoitteet on tarkoitettu rippikoulun alkupuolelle, jolloin rippikoulu-
laiset eivät vielä tunne toisiaan. Niissä tutustaan toisiin ja kasvatetaan luottamusta nuorten välille.

Yhteinen kuva

Kesto: 5 minuuttia

Tarvikkeet: Ei tarvita

Rippikoulussa voidaan luoda myös yhteisiä kuvia STILL-kuvien tapaan. Yhteisessä kuvassa jokainen asettuu kuvaan vuoronperään haluamallaan tavallaan ja sanoo, mikä on. Ryhmäläisten roolien on hyvä liittyä toisiinsa. Aluksi isokset ja työntekijät voivat toimia esimerkkinä rohkaisten näin muita mukaan. Kuvia voidaan luoda vaikka joka päivä eri teemalla. Teemat voivat liittyä omaan rippikouluun, opetukseen tai ihan mihin tahansa. Kuvia voidaan hyödyntää myös opetuksessa.

Kuvien aiheita voivat olla esimerkiksi kirkko, avaruus, meidän rippikoulu, Nooa, sairaala, koulu, urheilu, luomiskertomus, bändi, televisio, Jeesus, usko, viidakko, lähetystyö ja perhe.

Ryhmäytymiskävely

Kesto: 30 minuuttia

Tarvikkeet: Ei tarvita

Ryhmä liikkuu vapaasti annetussa tilassa seuraten ohjaajan ohjeita.

"Kävelkää ympäri tilaa ottamatta kontaktia keneenkään, ei edes katsekontaktia."

"Ottakaa katsekontakti vastaantulijoihin ja hymyilkää heille."

"Moikatkaa vastaantulijoita."

"Kätelkää vastaantulijoita ja esitelkää itsenne nimeltä."

"Etsikää kaikki, jotka ovat syntyneet samassa kuussa." Käydään kuukaudet läpi ryhmä kerrallaan.

"Esittäkää omaa harrastustanne ja yrittäkää löytää samaa asiaa harrastavat ihmiset ilman puhetta." Kerrotaan harrastukset muille ryhmä kerrallaan.

"Keksikää jokin asia, jota tykkäätte tehdä. Asian on alettava oman nimen ensimmäisellä kirjaimella. (esim. Ulla tykkää uida.)" Jokaiselle on annettava riittävästi aikaa keksiä oma asia.

"Liikkukaa tilassa ja kysykää vastaantulijoilta "Mitä teet?" johon vastataan äsken keksitty tekeminen. Kysyjä alkaa esittää vastaajan sanomaa tekemistä. Kun olette esittäneet tarpeeksi, kysykää seuraavalta ja esittäkää hänen vastaustaan jne."

"Etsikää pari ja keksikää jengitervehdys." Kun parit ovat valmiit, menkää piiriin ja jokainen pari esittää oman tervehdyksensä muille. Muut parit toistavat tervehdykset.

Liikenneuhka

Kesto: 15 minuuttia

Tarvikkeet: Ei tarvita

Jokainen ryhmän jäsen valitsee parin itselleen. Jos nuoria on pariton määrä auttavat isoseet ja ohjaajat niin, että jokaiselle nuorelle on pari. Toinen parista toimii kulkuneuvona ja toinen on kuski. Parit lähtevät liikkumaan tilassa niin, että kulkuneuvolla on silmät kiinni ja kuski ohjaa häntä aluksi pitämällä kiinni hartioista. Parin on yritettävä olla törmäämättä toisiin. Kulkuneuvo liikkuu ohjeiden mukaan ja osa kulkuneuvoista pitää ääntä. Ohjaamisen tavat muuttuvat kulkuneuvon ja harjoituksen ohjaajan ohjeiden mukaan. Kulkuneuvoina ja ohjaamisen tyyleinä voi käyttää esimerkiksi seuraavia:

- Mopo (Ohjataan pitämällä kiinni hartioista.)
- Polkupyörä (Ohjataan pitämällä kiinni hartioista. Ei pidetä ääntä.)
- Lentokone (Kulkuneuvot levittävät kädet sivuille ja kuski ohjaa yhdellä kädellä hartioista. Jos siipi osuu toisiin lentokoneisiin, siipi räjähtää ja tippuu pois.)
- Yksipyöräinen (Pyörä liikkuu etusormen kosketuksella. Koskettamalla oikeaan tai vasempaan hartiaan pyörä kääntyy kyseiseen suuntaan. Koskettamalla keskelle pyörä liikkuu eteenpäin ja ilman kosketusta se pysähtyy. Pyörä ei pidä ääntä paitsi päähän koskettamalla se antaa äänimerkin äänitorvella.)
- Juna (Kuski ei koske kulkuneuvon ollenkaan vaan antaa suullisia ohjeita.)

Kun kaikki kulkuneuvot on käyty läpi, vaihtavat kulkuneuvo ja kuski paikkoja ja sama tehdään uudestaan.

Keski- ja loppuvaiheen ryhmäytytys

Seuraavassa on ryhmäytymisharjoituksia, joita suositellaan käytettäväksi tilanteen mukaan Rippikoulun puolivälin jälkeen, jolloin ryhmän jäsenet tuntevat toisiaan jo ja heittäytyminen on helpompaa. Nämä harjoitteet ovat hieman haastavampia ja vaativat enemmän heittäytymistä. Ryhmän on jollain tasolla jo tunnettava toisensa, jotta sen jäsenet uskaltavat heittäytyä näihin harjoitteisiin. Niihin osallistuminen lisää kuitenkin edelleen ryhmän yhteishenkeä ja ryhmään kuulumisen tunnetta.

Sano mun sana

Kesto: 15 minuuttia

Tarvikkeet: Alias-pelin kortit

Tähän harjoitukseen tarvitaan alias-pelin kortit tai muut vastaavat laput, jossa on 5-10 sanaa. Jokaiselle jaetaan yksi kortti tai lappu. Ryhmän jäsenet lähtevät liikkumaan tilassa vapaasti keskustellen vastaantulevien kanssa. Jokaisen tehtävä on saada keskustelukumppani sanomaan sanat, jotka omassa lapussa on. Sanat pyritään saamaan sanotuksi keskustelun yhteydessä luonnollisesti eikä selittämällä ja arvuuttelemalla sanaa.

Kun joku sanoo sanan, joka henkilön lapussa on, siirrytään seuraavan henkilön luo. Sama henkilö ei voi siis sanoa kuin yhden sanan saman henkilön lapusta. Sanoja ei tarvitse saada sanotuksi järjestyksessä. Kun henkilö on saanut muut sanomaan kaikki sanansa jatkaa hän keskustelua vielä ja yrittää sanoa muiden sanoja. Tämä ei ole kilpailu eikä ole väliä kuka saa sanansa ensimmäisenä sanotuksi. Tärkeämpää on, että sanat tulevat mahdollisimman luontevissa keskusteluissa. Toisten sanoja ei myöskään pidä varoa sanomasta, vaan pikemminkin tehdä yhteistyötä ja yrittää sanoa muiden sanoja.

Dialogi sanoista

Kesto: 5-15 minuuttia

Tarvikkeet: Alias-pelin kortit

Tässä harjoituksessa tarvitaan alias-kortit tai muut vastaavat laput, joissa on 5-10 sanaa. Kaksi ihmistä käy keskustelua, jossa voi olla toimintaa mukana. Parille valitaan tilanne, jossa he ovat esimerkiksi korjaamassa mopoa. Muu ryhmä saa ehdottaa tilanteita, joista ohjaaja valitsee sopivan. Parille jaetaan molemmille oma alias-kortti tai vastaava lappu. Pari esittää tilanteen ja käy tilanteeseen sopivan keskustelun käyttäen lapussa olevat sanat mielellään järjestyksessä. Kun sanat loppuvat, he päättävät tilanteen sopivalla tavalla. Nopeus ei ole tärkeää vaan tilanteen luonnollisuus.

Tilanteisiin voidaan valita vapaaehtoisia tai jakaa laput lähtökohtaisesti kaikille. Ketään ei tietenkään voi pakottaa esiintymään, ja siksi onkin hyvä kysyä onko joku joka ei halua osallistua. Muu ryhmä seuraa tilanteita yleisönä. Harjoitteen voi toteuttaa myös niin, että kaikki parit tekevät yhtä aikaa, jolloin yleisöä ei ole ja kynnys harjoitteeseen ryhtymiseen on matalampi.

Taideviesti

Kesto: 15 minuuttia

Tarvikkeet: Kyniä ja paperia

Rippikoululaiset jaetaan ryhmiin tai he menevät isosryhmiin, ryhmien koko on 5 henkilöä. Jos ryhmiä ei saada tasalukuisiksi, niin isoset auttavat. Ryhmäläiset menevät jonoon ja jättävät toistensa väliin aina metrin.

Ryhmän tavoite on selittää mahdollisimman nopeasti heille annetut sanat. Selitys lähtee etenemään takaa eteenpäin niin, että taaimmainen on ensimmäinen.

Jokaisella paikalla on oma tehtävä:

- Ensimmäinen: Kirjoittaa
- Toinen: Piirtää
- Kolmas: Esittää
- Neljäs: Selittää
- Viides: Arvaa

Seuraavat jonossa olijat eivät saa katsoa edellisten tekemiä asioita. Leikissä ei puhuta. Jokaiselle jonolle annetaan eri sanat, jotka ovat haastavuudeltaan samantasoisia, jottei esimerkiksi toisten selityksestä voi poimia omaa sanaa. Jonossa seuraavan huomio kiinnitetään taputtamalla häntä olkapäähän, näin seuraava tietää, että hänelle selitetään sanaa.

Jonon ensimmäinen saa leikin vetäjältä tai omalta isoselta lapun. Hänen tulee kirjoittaa vihjeitä mitä lapussa lukee paperille. Sitä mitä lapussa lukee, ei saa kirjoittaa suoraan paperille. (Esim. Lapussa lukee kissa. Ensimmäinen kirjoittaa: syö hiiriä, maukuu, ei koira jne.)

Kun seuraava arvaa mitä sana ensimmäinen tarkoittaa, hän taputtaa käsiään yhteen ja alkaa piirtää sitä sanaa paperille.

Kun kolmas arvaa piirroksesta sanan, taputtaa käsiään yhteen ja alkaa esittää seuraavalle pantomiimina (ei puhetta, eikä ääntä) kyseistä sanaa.

Kun neljäs arvaa pantomiimiesityksestä sanan, niin hän taputtaa käsiään yhteen ja alkaa selittää viimeiselle kyseistä sanaa.

Kun viides on arvannut sanan, hän juoksee kertomaan sanan leikin vetäjälle tai isoselle. Jos sana on oikein, saa hän leikinvetäjältä uuden sanan ja siirtyy ensimmäiseksi kirjoittamaan uutta sanaa seuraavalle. Jonossa olijoiden paikat siis vaihtuvat ja jokaisen tapa selittää sana vaihtuu myös.

Kuitenkin jos sana on väärin, on jonossa tapahtunut virhe ja täytyy selittäminen aloittaa alusta. Sanaa yritetään selittää uudestaan kerran, mutta jos toisellakaan kerralla selittäminen ei onnistu, saa ryhmä leikinvetäjältä uuden korvaavan sanan. Uusinta kerralla paikat pysyvät samana eivätkä vaihdu. (kirjoittaminen-piirtäminen-pantomiimi-selittäminen-arvaus)

Kyseessä on leikkimielinen nopeuskilpailu. Tarkoitus on joukkueena selvittää kaikki sanat nopeimmin. Jokaiselle joukkueelle voi varata niin paljon sanoja kuin haluaa.

Automatka

Kesto: 5-15 minuuttia

Tarvikkeet: Ei tarvitse

Automatka on improvisaatioharjoitus ja se sopii mainiosti esimerkiksi rippikoulun loppupuolelle. Asetetaan neljä tuolia niin, että kaksi on vierekkäin ja kaksi tuolia näiden takana vierekkäin. Penkit on siis sijoitettu, kuten autossa penkit ovat.

Kolme ihmistä istuu autoon ja lähtevät ”ajamaan”. Kyytiin haluaa liftaaja. Liftaajaksi voi tulla kuka tahansa ryhmän jäsen yleisöstä. Liftaaja esittää erilaista hahmoa esim. peloissaan oleva, iloinen, imurikauppias, kiinalainen jne. Kun liftari tulee kyytiin ottavat kaikki autossa olevat saman hahmon itselleen eli kaikki alkavat käyttäytymään samalla tavalla kuin liftari. (Esimerkiksi liftari on peloissaan, kun hän nousee auton kyytiin, niin kaikki matkustajat ovat myös peloissaan.)

Matkustajat voivat auton kyydissä keskustella mistä tahansa. Keskustelu voi myös liittyä liftarin hahmoon ja siihen sopiviin aiheisiin. (Esimerkiksi jos imurikauppias liftaa kyytiin, niin voidaan jutella, että on kauhea kiire myymään imu-reita.)

Kun auto on täynnä, ensimmäisenä kyytiin tullut nousee pois ja niin autoon mahtuu taas yksi liftari kyytiin. Autosta ei kuitenkaan tarvitse nousta heti, vaan vasta sitten kun tuntuu sopivalta hetkeltä tai seuraava liftari on jo tulossa kyytiin.

Automatkassa on tärkeää muistaa, että kukaan ei voi esittää mitään väärin. Vaan kaikki mitä tehdään, on oikein. (Esimerkiksi jos liftari puhuu ”ranskaa” niin ranskankieltä ei oikeasti tarvitse kenenkään osata.)

Perheen vuosi

Kesto: 60–90 minuuttia

Tarvikkeet: Rooliasut jokaiselle roolille

Rippikoululaiset tekevät isosten kanssa yhdessä näytelmän kuvitteellisen perheen vuodesta. Rippikoululaiset jaetaan ryhmiin ja heille jaetaan työtapa sekä aiheet. Rippikoululaisten tulee kehittää omaan aiheeseensa sopiva pieni kohtaus ja se toteutetaan annetulla työtavalla. Apuna kohtauksen suunnittelussa voidaan käyttää kysymyksiä: Mitä tapahtuu? Missä tapahtuu? Ketä kohtauksessa on mukana? Tapahtuuko kohtauksessa jokin käänne? Millainen? Onko kohtauksessa jokin ongelma? Millainen?

Tässä on esimerkkejä mahdollisista työtavoista:

- Kuunnelma, äänimaiseman luominen
- STILL-kuvat, luodaan kohtaus vain kuvilla
- Tarinankerronta, yksi toimii kertojana ja muut tekevät
- ”Normaali” kohtaus
- Musikaali
- Vanhanaikainen, ilman puhetta

Tässä on esimerkkejä kuvitteellisen perheen vuoden aikana tapahtuvista asioista: Joulukuusi, uusivuosi, hiihtoloma, syntymäpäivät, juhannus, huvipuistoretki

Isosten tehtävänä on toimia rippikoululaisten apuna sekä näytelmän juontajina. Kun jokainen ryhmä on tehnyt oman esityksensä, ne esitetään aiheiden mukaan sopivassa järjestyksessä. Isokset toimivat myös näytelmän juontajina ja heidän vastuullaan on päättää siihen sopivat laulut, jotka voidaan valita esimerkiksi nuorten veisukirjasta. Isosille haastetta tuo, että kappaleet olisi hyvä sovittaa näytelmän sisältöön. Niin, ettei sanota vaan suoraan mikä laulu lauletaan seuraavaksi, vaan esimerkiksi jos juontotyyliseksi otetaan mainoskatko, voi mainostettavaa tuotetta kaupata laulun nimellä.

Tarkoitus on, että jokaiselle ryhmälle jaetaan oma työtapa ja aihe, jonka mukaan he tekevät iltaohjelmaan esityksen. Esityksen esitetään siinä järjestyksessä minkä aikana ne vuodessa tapahtuvat, kohtauksien välissä isokset juontavat ohjelmaa eteenpäin. Juonto voi olla mitä vaan, vaikka mainoskatko, perhe muis-
telemassa viime vuoden tapahtumia, keskusteluohjelma jne. Näihin väleihin isokset sijoittavat valitsemansa laulut.

Isokset miettivät valmiiksi keitä perheessä on ja jos perheenjäsenille antaa valmiiksi luonteenpiirteen, tämä helpottaa rippikoululaisia suunnittelussa. Jokaisessa kohtauksessa on siis jokainen perheen jäsen, rippikoululaiset voivat keksiä myös lisää hahmoja kohtaukseensa.

Perheessä voi olla ketä vaan ja vaikka myös lemmikkejä. Tässä esimerkkejä perheenjäsenistä:

- Dementoinut mummo, ottaa paljon kuvia älypuhelimellaan
- Ylisuojelevainen isä
- Teinityttö, arka
- Poika, tietää kaikesta kaiken

Perheen jäsenille kannattaa päättää yksi vaatekappale, joka kuvastaa rooli-hahmoa, esim. mummolle kävelykeppi. Näin jokaisessa ryhmässä mummolla on sama kävelykeppi, mikä helpottaa hahmon tunnistamista. Roolivaatteen ei tarvitse olla iso tai erikoinen, vaan helppo vaihtaa henkilöltä toiselle. Esimerkiksi lippis, huivi, kravatti tai käsilaukku.

Hartaudet

Hartaus on hiljentymistä Jumalan edessä. Seuraavassa on esitetty kaksi draaman keinoa, joita voi käyttää hartauksissa. Ne on liitetty esimerkkinä annettuihin Raamatun kohtiin, mutta niitä voi soveltaa myös muihin Raamatun kohtiin tai tarinoihin. Äänimaisemassa eläydytään ympäristöön, jossa tapahtumat tapahtuvat. Tämä voi antaa uusia näkökulmia ja oivalluksia kertomukselle. Hiljaisessa roolissa eläydytään henkilöiden ajatuksiin ja tunteisiin, mikä tuo tapahtumat lähemmäs ihmistä. Miltä tuntuisi, jos samoin kävisi itselle?

Äänimaisema

Kesto: 10-30 minuuttia

Tarvikkeet: Luettava teksti valmiiksi tauotettuna

Pyydetään rippikoululaisia istumaan rinkiin lattialle. Käytetään havainnollistamiseen äänimaisemaa, joten rippikoululaisten tulee siis sulkea silmänsä.

Luetaan Raamatun kohta tai tarina. Lukijan tulee muistaa lukea todella rauhallisesti ja selkeästi. Äänimaisemaa tehdessä ei voi lukea liian hitaasti. Luettava teksti kannattaa valita niin, että siinä on mahdollisimman paljon kuvailevaa tekstiä, jotta äänimaiseman luominen on helpompaa. Tekstistä kannattaa myös valmiiksi valita kohdat, joissa pitää jopa minuutin pituisen tauon, jotta osallistujat pääsevät vapaasti luomaan äänimaisemaa. Äänien tekeminen lukemisen päälle voi olla vaikeaa.

Äänimaisemaan voivat osallistua kaikki. Tarkoituksena on, että osallistujat voivat osallistua tarinaan tekemällä siihen sopivia ääniä luoden sitä tilaa, tunnelmaa ja maisemaa mitä tarinassa/Raamatun kohdassa on. Isoiset kannattaa ohjeistaa etukäteen ja rohkaista heitä toiminaan esimerkkinä, sillä rippikoululaiset voivat olla ujoja aloittamaan, jos kukaan muu ei ole vielä aloittanut ääntelyä.

Äänimaisemalla pystytään kertomaan Jumalan läsnäolosta, miten hän on meidän kanssamme elämämme jokaisena päivänä ja hetkenä. Sitä voidaan käyttää myös tunnelman luojana, jossa nuoret pääsevät itse vaikuttamaan tilan luomiseen.

Psalmi 23 on hyvä esimerkki sellaisesta kuvailevasta tekstistä, johon äänimaisema sopii. Teksti on tauotettu valmiiksi kappalejaolla ja väleissä on annettava aina kuulijoille aikaa muodostaa ääniä.

Psalmi 23 Herra on minun paimeneni

Herra on minun paimeneneni, ei minulta mitään puutu. Hän vie minut vihreille niityille, hän johtaa minut vetten ääreen, siellä saan levätä.

Hän virvoittaa minun sieluni, hän ohjaa minua oikeaa tietä nimensä kunnian tähden. Vaikka minä kulkisin pimeässä laaksossa, en pelkäisi mitään pahaa, sillä sinä olet minun kanssani.

Sinä suojelet minua kädelläsi, johdatat paimensauvallasi. Sinä katat minulle pöydän vihollisten silmien eteen. Sinä voitelet pääni tuoksuvalla öljyllä, ja minun maljani on ylitsevuotavainen.

Sinun hyvyytesi ja rakkautesi ympäröi minut kaikkina elämäni päivinä, ja minä saan asua Herran huoneessa päivieni loppuun asti.

Koettua voi myös avata kysymällä esimerkiksi, miltä äänimaiseman muodostaminen tuntui ja avautuiko luetusta tekstistä uusia näkökulmia. Tällainen tilanteen purku ei kuitenkaan ole pakollinen.

Hiljainen rooli

Kesto: 10-30 minuuttia

Tarvikkeet: Valmiiksi mietitty teksti ja apukysymykset

Hartauden pitäjä lukee aluksi Raamatusta kohdan kokonaan. Tässä esimerkissä käytämme kohtaa Joh. 8:2–11, mutta sen voi valita oman tarpeen mukaan. Tärkeää kohdan valinnassa on, että siinä on henkilöitä ja siinä tapahtuu jonkinlainen muutos. Jos käytetään jotakin muuta kohtaa, apukysymykset kannattaa miettiä vastaamaan paremmin kyseistä tekstiä. Hyvä perusta kuitenkin on, että eläydytään roolihahmon tunteisiin ja ajatuksiin.

Joh. 8:2–11 Aviorikoksesta tavattu nainen:

"Varhain aamulla hän tuli taas temppeliin. Hänen luokseen kerääntyi ihmisiä suurin joukoin, ja hän istuutui ja opetti heitä. Kesken kaiken toivat lainopettajat ja fariseukset paikalle naisen, joka oli joutunut kiinni aviorikoksesta. He asettivat hänet Jeesuksen eteen ja sanoivat: "Opettaja, tämä nainen on avionrikkoja, hänet tavattiin itse teossa. Mooses on laissa antanut meille määräyksen, että tällaiset on kivitettävä. Mitä sinä sanot?" He puhuivat näin pannakseen Jeesuksen koetukselle ja saadakseen sitten aiheen syyttää häntä.

Mutta Jeesus kumartui ja kirjoitti sormellaan maahan. Kun he tiukkasivat häneltä vastausta, hän suoristautui ja sanoi: "Se teistä, joka ei ole tehnyt syntiä, heittäköön ensimmäisen kiven." Hän kumartui taas ja kirjoitti maahan. Jeesuksen sanat kuultuaan he lähtivät pois yksi toisensa jälkeen, vanhimmat ensimmäisinä. Kansan keskelle jäi vain Jeesus ja nainen. Jeesus kohotti päänsä ja kysyi: "Nainen, missä ne kaikki ovat? Eikö kukaan tuominut sinua?" "Ei, herra", nainen vastasi. Jeesus sanoi: "En tuomitse minäkään. Mene, äläkä enää tee syntiä." "*

Kun kohta on luettu kerran läpi, nuoria ohjataan eläytymään aviorikoksen tehneen naisen rooliin hiljaa mielessään, kun teksti luetaan hetken päästä uudelleen. Kuulijoita kehoitetaan eläytymään mielissään niihin tunteisiin ja ajatuksiin, joita naisella on tuossa hetkessä ollut. Silmien kiinni laittaminen voi helpottaa roolin ottamista. Tämän jälkeen ensimmäinen kappale tekstistä luetaan uudelleen erittäin rauhallisesti ja hitaasti. Lukemisen jälkeen pidetään vielä tauko, jotta kuulijat kerkeävät eläytyä rooliin. Kuulijoilta kysytään, mitkä ovat heidän omassa elämässään ne asiat, joissa he ovat toimineet väärin ja joissa heidät tuomitaan. Niitä ei tarvitse kertoa kenellekään.

Tämän jälkeen kuulijoita kehoitetaan miettimään, kuinka heidän tunteet ja ajatukset tuona naisena muuttuvat seuraavan kappaleen aikana ja eläytymään mielissään niihin tunteisiin ja ajatuksiin. Luetaan toinen kappale hitaasti ja rauhallisesti. Jätetään jälleen aikaa eläytyä. Tämän jälkeen kehoitetaan palauttamaan mieleen tilanne omasta elämästä, missä on tehnyt väärin ja on saanut anteeksi ja miettimään miltä se tuntui, tuntuiko kehossa mitään. Mietitään miltä tuntuu se, että Jeesus sanoo myös meille: ”En tuomitse minäkään.”

LIITTEET

Liite x: Rooli- ja ohjelaput (Ennakkoluulot)

PROSTITUOITU

- Myötämielinen teiniäitiä kohtaan.
- Ei pidä poliitikoista

JEESUS

ALKOHOLISTI

- Inhoaa aineidenkäyttäjiä

PIENI LAPSI 5V.

- Avoin uusille ihmisille

YKSINHUOLTAJA TEINIÄITI

- Pitää pienistä lapsista
- Ei arvosta prostituoituja

MUSLIMI

- Ei pidä ateisteista
- Arvostaa kristittyjä

SUOMEN ROMANI

- Arvostaa kristittyjä
- Ei arvosta poliitikkoja

POLIITIKKO

- Arvostaa IT alan ammattilaisia
- Ei halua kohdata vankeja tai aineiden käyttäjiä

VANHUS

- Tykkää lapsista
- Ei arvosta muslimeja

AINEIDEN KÄYTTÄJÄ

- Epäluuloinen muita ihmisiä kohtaan

DUUNARI

- Vihaa poliitikkoja ja maahanmuuttajia

IT-NÖRTTI

- Arvostaa poliitikkojen tekemää työtä

BIG BROTHER –TÄHTI

- Ei pidä rikollisista

HIV-POSITIIVINEN

- Ymmärtää aineiden käyttäjiä

EHDONALAISVANKI

- Arvostaa uskonnon edustajia

KRISTITTY

- arvostaa vanhuksia

MOOTTORIPYÖRÄKERHOLAINEN

-Ei pidä romaneista eikä uskonnon edustajista

MAAHANMUUTTAJA

- Pelkää ehdonalaisvankeja ja moottoripyöräkerholaisia